MAART 1985
96STE JAARGANG, NR. 1

Actieblad TEGEN DE KWAKZALVERIJ

UITGAVE VAN DE VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ, VERENIGING TOT EVALUATIE VAN ALTERNATIEVE BEHANDELMETHODEN EN TOT BESTRIJDING VAN DE KWAKZALVERIJ

Redacteur: J. Th. Balk, Keverberg 54, 1082 BE Amsterdam — Verschijnt 4 x per jaar

SECRETARIS VAN DE GRAAFF: MOERMANMIDDELTJES — IK HEB ER GEEN GOED WOORD VOOR OVER

Apotheker Ike van de Graaff schudde met een zwierig gebaar een plastic tasje leeg. Potjes, tubes, flesjes en doosjes rolden over de vloer van zijn kantoor. "Hier", zei hij vol afschuw, "dit zijn de middeltjes die iemand heeft gekregen die volgens de methoden van de Vlaardingse arts Moerman is behandeld. Ik heb er geen goed woord voor over".

Aldus begon het gesprek dat Gerrit den Ambtman van het Algemeen Dagblad had met de secretaris van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, I.A. van de Graaff, apotheker te Rotterdam. Hij oordeelde dat wat de voorstanders van Moerman niet moeten hebben een serieus onderzoek is. "Dan gaan ze onherroepelijk op hun bek. Hun angst voor het eindresultaat is begrijpelijk. Dat staat voor mij al vast. De harde kern zal dan alleen blijven volhouden dat er fouten zijn gemaakt. Het ergste van het Moermangedoe is dat het niet helpt en dat het schaamteloos verder gaat. Als hij inderdaad een therapie tegen kanker had gevonden was iedereen hem allang om de nek gevallen. Jammer dat hij geen gelijk heeft. Wellicht dat het onderzoek iets meer duidelijkheid brengt", aldus noteerde Gerrit den Ambtman uit de mond van de secretaris van de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

Een omzet van 280 miljoen

Hij gaf ook enige cijfers van de omzet in het alternatieve circuit van genezers. In de alternatieve gezondheidszorg zou jaarlijks een bedrag omgaan van tenminste 280 miljoen gulden. Het gemiddelde inkomen van de hulpvaardige "genezers" wordt geschat op 116.000 gulden. "Als je geen vak hebt geleerd is het leuk meegenomen", aldus de heer Van de Graaff.

Met vitamine-preparaten gaan de lichtgelovigen na het "consult" van de "genezer" stralend naar huis. Een dag later blijkt de mededeling onwaar. Dan hebben ze even in de waan geleefd en zijn nog even ver als voorheen. Je kunt best allerlei middeltjes aansmeren. En verder: "De flauwekul is niet uit te roeien. Daarover maak ik me geen illusies".

Tenslotte opperde Van de Graaff nog het denkbeeld om een prijs uit te loven voor de "zwendel van het jaar". Een goede kans daarop maakt, zegt hij, de man (in Bosschenhoofd) die voor 85 gulden een steen aanbiedt die — tegen betaling — in de kosmos opgeladen kan worden. De geneeskrachtige waarde van dit kleinood moet grenzeloos zijn!

Het artikel in het Algemeen Dagblad kreeg een imposante opmaak op pagina 2 met vermelding van het adres van de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

ZAL ER OOIT NOG IETS KOMEN VAN HET ONDERZOEK NAAR DE MOERMAN-THERAPIE?

Het ziet er naar uit, dat er niet veel terecht komt van het nieuwe onderzoek naar de methode — Moerman. Steeds meer z.g. Moerman-artsen zijn afgehaakt nadat aanvankelijk tien artsen die als aanhangers van de Moerman-therapie worden beschouwd bereid waren hun medewerking te verlenen.

Steeds zijn nieuwe bezwaren geopperd. Er bleek vooral ook veel tegenstand te komen uit een hoek waarvan men het prima vista niet zou verwachten: de patiëntenvereniging die zich getooid heeft met de naam Amnestie. Is het geloof van deze patiëntenvereniging toch niet zo groot?

Amnestie zag weinig in het onderzoek omdat het hier patiënten zou betreffen die toch al door hun (reguliere) artsen waren opgegeven. Die veronderstelling was beslist onjuist. Prof. dr. R. de Melker, die als hoogleraar huisartsgeneeskunde aan de Utrechtse Rijksuniversiteit voorzitter is van de commissie die het onderzoek zal begeleiden heeft dit aan Amnestie medegedeeld. Een onderzoek met opgegeven patiënten zou geen zin hebben. Maar Amnestie bleef achterdochtig. Anders gezegd: zij wilde geen onderzoek.

Het onderzoek zou niet alleen betreffen metingen van de omvang van het gezwel bij het volgen van het Moerman-dieet maar ook zou de algehele gezondheidstoestand, de kwaliteit van het leven in het onderzoek worden betrokken.

Op slot van zaken zijn, ook onder invloed van de patiëntenvereniging — men kan beter zeggen supportersclub! — tal van Moermanartsen teruggekomen op hun aanvankelijke toezegging tot medewerking.

Het is derhalve weinig waarschijnlijk dat het ooit

nog eens zal komen tot een wetenschappelijk verantwoord onderzoek naar de Moerman-therapie. Het onderzoek zou geschieden op aandrang uit de Tweede Kamer en zou worden bekostigd door het Koningin Wilhelminafonds, die er 1.2 miljoen voor ter beschikking zou stellen, aangevuld met drie ton van de kant van het ministerie van WVC. Men wilde het onderzoek beperken tot 120 patiënten van Moermanartsen.

Het gebruik van vitamine C

Het gebruik van vitamine C maakt deel uit van het dieet van Moerman. De vitamine-therapie heeft in Amerika veel opgang gemaakt vooral dankzij het feit dat Nobelprijswinnaar Linus Pauling zich als duidelijk voorstander van het gebruik van vitamine C heeft gemanifesteerd. Linus Pauling ontving in 1954 de Nobelprijs voor scheikunde. Publicaties van Pauling samen met de Schotse arts Cameron over het gebruik van vitamine C in gevallen van kanker hebben in de jaren zeventig grote aandacht getrokken.

Een groep onderzoekers van de Mayo-kliniek te Boston heeft deze bevindingen niet kunnen bevestigen. Begin januari hebben zij hun afwijzend oordeel gepubliceerd in het vaktijdschrift New England Journal of Medicine. Het Nationaal Kankerinstituut in de Verenigde Staten heeft naar aanleiding van het negatieve resultaat van de onderzoekers van de Mayo-kliniek proeven met vitamine C bij kankerpatiënten dan ook beeindigd.

Gerbrand Feenstra van de Volkskrant vroeg de Moermanarts J. Wiese uit Alkmaar om een oordeel. Wiese verzekerde Feenstra dat vitamine C niet de enige factor is in de therapie van de Vlaardingse arts. "Het is één instrument in een heel kamerorkest". Wiese meende ook dat het een buitengewoon zwak punt was in het jongste Amerikaanse onderzoek dat men het daarin heeft over vitamine C zonder meer. Moerman-artsen werken namelijk met het zure vitamine C en niet, zoals Cameron en de anderen met het natriumzout ervan het zogeheten natriumascorbaat. Dat geeft in het lichaam een basische reactie en het verbaast me niets dat er dan geen effect valt waar te nemen.

Te weinig wetenschappelijke controle

Dat laatste had Wiese beter niet kunnen zeggen, want het leverde hem een correctie op van een chemicus uit Schimmert, Peter Scheers die aan de Volkskrant schreef: Ondanks de sympathie die ik koester voor hen, die alternatief denken, betreur ik het dat waar het alternatieve geneeswijzen betreft, men steeds weer empirisch te werk gaat. Te weinig wetenschappelijkke controle houdt tal van misvattingen in stand, die weerlegbaar zijn. Het valt in dit verband te betreuren dat het onderzoek naar de Moermantherapie stil ligt.

Echter: afbreuk aan de geloofwaardigheid van de alternatieve geneeskunde wordt gedaan door de reactie van Moerman-arts J. Wiese uit Alkmaar. Deze alternatieve arts beschouwt de Vitamine C-kwestie op een natuurwetenschappelijke wijze, maar doet dat onjuist. Hij merkt op dat "zuur" vitamine C past in het Moermandieet en het natriumzout ervan niet. Dat laatste zou in het lichaam een basische reactie geven en daarom zou dit zout niet effectief zijn.

Welnu, dit zout, natriumascorbaat, wordt in de maag onder invloed van een grote hoeveelheid maagzuur ogenblikkelijk in ascorbinezuur (officiële naam voor zuur vit. C) omgezet. Inderdaad een basische reactie. Na de maag te zijn gepasseerd — de weg die iedere ingeslikte stof dient te gaan — is in beide gevallen dus sprake van dezelfde stof. Dat het natriumascorbaat niet werkzaam zou zijn en het ascorbinezuur wel, is dan ook volstrekt ongeloofwaardig.

DEFINITIE

Volgens de nieuwe driedelige Van Dale is Kwakzalver iemand die nutteloze middelen toepast ter genezing van de een of andere ziekte, of middelen beweert te kennen tegen alle ziekten, of wel iemand, die zulke middelen, meestal met veel ophef, te koop biedt; — onbevoegd uitoefenaar van de geneeskunst.

DE MEDICIJNEN VAN DE HUISARTS MAAR LATEN STAAN...

Bloem was welwillend, maar de kassa moest wel rinkelen.

Zinnetje gelicht uit Huis aan Huis voor Oost-Groningen.

Wie is Bloem? F. Bloem is homeopaat in Winschoten.

Zijn therapie start met de woorden: U bent geheel vergiftigd door uw arts met medicijnen. Die moet U eerst laten staan.

Gevaarlijk advies.

Zo kwam ons het geval van een iriscopist ter ore — zijn ware naam werd onze redactie helaas onthouden — die iemand met te hoge bloeddruk eveneens had geadviseerd: laat staan die zware pillen! Ik geef U wel wat. Toen de betrokkene enige tijd later de huisarts consulteerde bleek de bloeddruk een gevaarlijke hoogte te hebben bereikt.

Een lezer in Oost-Groningen heeft nare gevolgen gezien van de adviezen van F. Bloem. Een huisarts moest 's nachts zijn bed uit omdat een "volgeling" van de Winschoter homeopaat zijn anti-epileptica had laten staan en 's nachts een aanval kreeg. Bloem sliep lekker door. Hij behoefde niet door de winterse nacht naar de patiënt.

Er blijken overigens huisartsen te zijn die de receptuur van Bloem overnemen omdat patiënten dat zo graag willen. Op deze wijze worden de "consulten" van deze "homeopaat" vergoed... "Waar zijn we mee bezig?" verzucht met recht onze lezer.

De hoge rekeningen van Bloem

Nog even terug naar het huis-aan-huisblad uit Oost Groningen. Het echtpaar Johan en Lucy van Dijk te Scheemda strijdt, zo blijkt uit een artikel tegen de medicijnverslaving. Zij hebben een plakboek aangelegd waarin alle publicaties hun "strijd" betreffende in bewaard worden.

Lucy heeft om van de tranquilizers af te komen in Winschoten Bloem geraadpleegd. Bloem was welwillend genoeg maar de kassa... De Scheemder familie kon de hoge rekeningen nauwelijks voldoen. De huisarts voelde er niets voor om de receptuur van Bloem over te nemen zodat het ziekenfonds de hoge kosten van Bloem niet vergoedde. De Van Dijks gingen brieven schrijven, naar het ministerie, naar het ziekenfonds, naar de Koninklijke Maatschappij ter bevordering der geneeskunst, naar patiëntenverenigingen, naar politieke partijen, naar de Koningin zelfs. Het hielp niet. Lucy ging in hongerstaking — dat leverde publiciteit op bij de vleet. Zij kreeg zelfs een verhaal in het roddelblad Privé, dat zoveel medicijnen in zijn kolommen doet.

De redactie van Huis aan Huis is met haar artikel niet alleen afgegaan op wat de Van Dijks vertelden. Het ging naar een huisarts te Winschoten die zijn oordeel over de medicijnverslaving gaf: de dokter kan daarbij helpen en de patiënt zelf ook; anders moet men bij het consultatiebureau hulp zoeken. Deze arts zei de receptuur van een homeoathisch arts als dokter Ronhaar wel te willen overnemen zodat de middelen door het ziekenfonds worden vergoed. "Neen, neen, niet de recepten van Bloem, daar doen we niet aan mee".

Apart besteedde de redactie aandacht aan het CAD, consultatiebureau voor alcohol, drugs en medicijnen, dat een afdeling in Nieuwe Pekela blijkt te hebben. Goede informatie van een huis-aan-huisblad dat zich zijn verantwoordelijkheid ten opzichte van de volksgezondheid wel bewust blijkt. We zien het wel eens anders.

JELLE DE AUROLOOG EN ZIJN "OERTINCTUUR"

Friesland is niet alleen het toneel van enorm schaatsfestijnen en van zeilwedstrijden als het "skûtje sielen" — er leven ook aurologen. De Friese Post, ons toegezonden door een lezer uit Heerenveen, wijdde een artikel aan de "auroloog" Jelle Veeman. Een man met een baardje, kaalhoofdig, in 1922 te Leeuwarden geboren die naar eigen zeggen over paranormale gaven beschikt. Zo zou hij rondom mensen een kleurig vlammenspel zien; de aura. Die aura is voor Veeman het "tweede lichaam" van de mens, dat geladen wordt door bijzondere krachten uit de kosmos.

En een auroloog is iemand die er wat aan weet te doen wanneer het met de aura misgaat. Door drankjes uit kruiden samengesteld weet Veeman de dof geworden aura weer te doen stralen in heldere kleuren.

De Friese Post drukte zelfs een recept af voor zo'n drankje. In auramiddel 1 worden zeven kruiden verwerkt: Nevada cactus, maria distel, toverhazelaar, rozemarijn, paardebloem, brandnetel, madeliefje, "Neem 20 gram van ieder van de zeven gedroogde kruiden en laat het mengsel, afgedekt met een donkerrood gekleurd stuk papier één nacht bij volle maan buiten liggen. Doe het mengsel de volgende dag in een erlenmeyer (glazen kolf) en overgiet het met twee liter gedistilleerd water. Voeg tenslotte nog 20 druppels van de oertinctuur toe en sluit de erlenmeyer af".

Dan volgt er nog een heel scala van bewerkingen. En er moet bovendien nog 7 gram fijngeknipt hoofdhaar aan toe worden gevoegd, en wel in de verhouding één kwart blond, één kwart grijs, één kwart zwart en één kwart bruin. Rood haar is blijkbaar taboe.

Met behulp van de journalist Hans van de Bosch maakte de auroloog een boek over zijn formidabele aura-kennis, 210 pagina's groot en uitgegeven door Bigot & Van Rossum te Baarn. Honderd vier en veertig kwalen kan Veeman met zijn drankjes genezen

maar denk maar niet dat het zo eenvoudig is die drankjes te maken, heren apothekers en farmaceutische fabrikanten. Want waar haalt U die 20 druppels oertinctuur vandaan voor de "schakeltinctuur voor auramiddel 1"? Denk daar maar eens goed over na. Jelle weet er van!

De arts Dick Nicolai uit Diever heeft de eerste exemplaren van het boek aan de beide auteurs overhandigd tijdens een soort happening op de Epema State te IJsbrechtum.

De auroloog geeft in zijn boek ook nog een advies voor het gebruik van "aura-vriendelijke" voedings-en genotmiddelen. Karnemelk is bijvoorbeeld "auravriendelijk". Een ui óók. Maar er is nog meer. Volgens Veeman is het heel zinvol om dagelijks een kwartiertje op (boom)bladeren te kauwen. Voor elk van de twaalf stralenbundels die de mens overeind houden dient het blad van een specifieke boom te worden geplukt... Ga het bos maar in, goedgelovige zielen.

DE DALENDE STER VAN EEN HELDERZIENDE

In het Vrijzinnig Maandblad, een uitgave van de vereniging van vrijzinnig hervormden te Rotterdam publiceert Wim Valster een serie artikelen over Parapsychologie, een wetenschap? Naar aanleiding van de voordracht gepubliceerd in het decembernummer van ons Actieblad (Parapyschologie en alternatieve geneeskunst) zond hij ons enige afleveringen.

Daarbij is ook het verhaal van de "helderziende" Peter Hurkos die nogal opzien baarde door zijn z.g. aanwijzingen bij het opsporen van de ontvoerde Amsterdamse onroerend-goedmagnaat M. Caransa. Deze vertoning op de televisie gebracht leverde zoals men zich zal herinneren niets op.

Hurkos, die in werkelijkheid Pieter van der Hurk heet en die in 1911 in Dordrecht is geboren woont "werkt" nu in de Verenigde Staten. Hij trad er op in TV-shows en in een radioprogramma waarin luisteraars de "helderziende" vragen konden stellen.

"Als elke illusionist kent Hurkos een groot aantal (...) foefjes, die bij hen die met deze zaken onbekend zijn als verbluffend overkomen", aldus Valster. Maar bij zijn z.g. hulp aan de politie bij het opsporen van misdadigers is hij te ver gegaan. Hij beweerde de bewuste "worger van Boston" te hebben geïdentificeerd. Hij zat fout. Enige dagen later arresteerde men een man, die had beweerd agent van het Federal Bureau of Investigation, de FBI te zijn. In zijn auto vond men een hele collectie politie-insignes en wapens die het de gearresteerde mogelijk maakten om als FBI-agent ten tonele te verschijnen. Zo kreeg hij informatie uit de eerste hand. Het was een vermomming van Peter Hurkos, die op de manier "verbluffende informatie" kon geven, die hij zelfs als pseudo FBI-agent had verworven. Hurkos is schuldig bevonden en veroordeeld tot een boete van 1000 dollar. De publiciteit rondom dit toneelspel deed Hurkos uiteraard geen goed.

Een Amerikaanse para-psycholoog dr. Charles Tart, die niet al te critisch staat tegenover parapsychologische verschijnselen en geregeld proefpersonen test heeft ook "gewerkt" met Peter Hurkos. Hij kon bij hèm geen telepathische gaven ontdekken. Hurkos zegt zelf dat 87 pct van zijn voorspellingen uitkomt maar zelfs bij de graag-gelovige dr. Tart baatte het niet. Hurkos is niets anders dan een handige illusionist.

APPARAATJE AAN DE OORLEL TEGEN MIGRAINE

Onlangs openbaarde Theo Jongedijk in De Telegraaf het bestaan van een bijzondere oorbel, een z.g. M-clip die stevig aan een van de oorlellen wordt geklemd en volgens de fabrikant een goede kans zou geven dat men dan van zijn hoofdpijn afraakt. Na twintig minuten. Het apparaatje moet ook tegen een "kater" helpen. Het is de vinding van de 37-jarige fysiotherapeut en acupuncturist Hennie Solleveld uit Bodegraven.

De eerste reacties uit de medische wereld en van de patiëntenvereniging van migrainelijders waren niet erg hoopgevend voor de uitvinder. Zij waarschuwden tegen overdreven verwachtingen. "Een stabiele druk op de oorlel vermindert hoofdpijn", verzekert Solleveld. "Dat is een bekend verschijnsel uit de acupressuur."

Van deze oorclips zijn inmiddels enige tienduizenden exemplaren vervaardigd door een fabrikant in Hardenberg. In reclame-materiaal wordt verzekerd dat toepassing een oplossing betekent voor 85 pct. van alle gevallen van migraine. Enig onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek naar de werking van de oorbel is niet gedaan. Hoe de fabrikant aan die 85 pct. komt is een volslagen raadsel.

NOG EENS: VOGEL

Een avond en een halve nacht had "Jean Journaille", die een wekelijkse rubriek heeft in Het Parool, verbijsterd zitten bladeren in De Kleine Dokter van Alfred Vogel. Jean Journaille had het besteld bij Plusprodukties, het boekenbedrijf van NRC Handelsblad, dat tot veler pijnlijke verbazing De Kleine Dokter heeft opgenomen in zijn aanbiedingen.

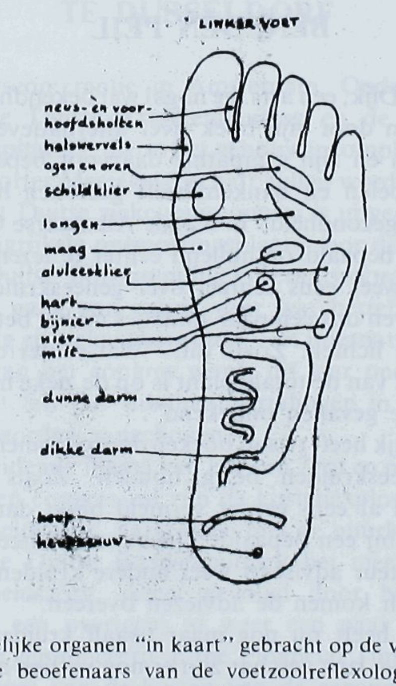
Hij gaf een paar voorbeelden van de adviezen uit het boek, zoals: voor lijders aan ischias of reuma;

eens in de veertien dagen houdt u de pijnlijke lichaamsdelen in een mierenhoop. Nadat de mieren u een grondige behandeling hebben gegeven veegt u ze met een borstel of een stokje van het lichaam, terwijl *het mierenzuur goed op de pijnlijke plek inwerkt.*

Fraai is ook het advies voor lijders aan multiple sclerose. In zijn gesprek met Gerrit den Ambtman van het Algemeen Dagblad kwalificeerde de secretaris van onze vereniging dhr. I.A. van de Graaff het advies als smeerlapperij. Dr. h.c. Albert Vogel adviseert het gebruik van een verse testikel van een jonge, gezonde stier. "*U kunt die waarschijnlijk bij een* slager of het slachthuis krijgen. U trekt de huid van de testikel af en maakt de zachte inhoud met een hakmes of mixer klein. Vervolgens masseert u hiermee de gehele lengte van de wervelkolom, van de nek tot het stuitbeentje, in."

Zijn er nu nog echt malloten die daar in geloven, vraagt Jean Journaille. Nou reken maar. Biohorma dat de produkten van Vogel verkoopt heeft een *jaaromzet van 50 miljoen en 160 Biohorma-werkers* produceren jaarlijks meer dan honderd miljoen tabletjes....

VOETZOLEN EN AARDSTRALEN — LEENSMA HEEFT ER GEEN MOEITE MEE

De menselijke organen "in kaart" gebracht op de voetzool: zo stellen de beoefenaars van de voetzoolreflexologie zich de verbindingen voor tussen de onderkant van de voet en andere delen van het lichaam. Een groot aantal zenuwen komt immers in de voet uit, nemen zij aan. (tekening ontleend aan Ons Eiland van 22 november '84).

"Gebottelde waanzin" zo omschrijft een lezer P.J. Leensma's *theorieën over de drukpuntmassage.* Wie is P.J. Leensma? Nadat hij was afgekeurd wegens hartklachten kwam deze inwoner van Zierikzee door zelfstudie tot de alternatieve geneeskunst. En af en toe klimt hij in de pen om een ingezonden stukje te schrijven over alternatieve geneeswijzen, waarbij hij net doet of hij een geïnteresseerde leek is, die advies *geeft over bijvoorbeeld aardstralen.*

Leensma doet aan "voetzoolreflexologie".

Om daar iets van te begrijpen moet men aannemen, dat er een groot aantal zenuwen in de voet uitkomt. Ja maar... Neen, niets geen "ja maar". Na zoveel eeuwen wetenschappelijke bestudering van de menselijke anatomie waarbij het zenuwstelsel van de mens *in kaart werd gebracht komt het licht uit Zierikzee:* "als je nu maar weet op wèlke plaats in de voet een zenuw uitkomt" kun je door massage kwalen genezen.

Wij noemden daar juist aardstralen. Dat is het stokpaardje van Leensma, zo vinden wij vermeld in een uitvoerig artikel in Ons Eiland, een huis-aan-huisblad (uitgave van de Zeebra weekbladen, onderdeel van dagblad De Stem te Breda) Volgens Leensma is een kwart van alle ziekten te voorkomen door het vermijden van aardstralen. Leensma aarzelt niet er zelf met de wichelroede op uit te gaan. Een bewoner van Rotterdam-Zuid raadpleegde de Zierikzeeër voor eczeem. De wichelroede kwam er aan te pas en laten nu toch twee aardstralen elkaar kruisen op de buik van de patiënt wanneer deze in bed lag. *Het bed werd verplaatst en de eczeem zou verdwenen* zijn.

Bij Leensma moet je maar zijn. Zo experimenteert hij ook met de zogenaamde piramidekrachten. Onder een piramide (van steen, van karton?!) bewaarde hij een fles wijn en zie of beter proef: dankzij de piramidekrachten smaakte de fles wijn beter. Op het ogenblik moet er in België een arts zijn die bestudeert hoe men die piramidekrachten kan gebruiken voor genezing.

Bij het artikel was een plattegrond afgedrukt van een linkervoet waarbij was aangegeven welke de met de zenuwuiteinden "corresponderende" organen zijn Neus en voorhoofdsholte hebben een "verbinding" met de binnenkant van de grote teen, de holte van de voet is gereserveerd voor dunne en dikke darm...

Ja, ja, Leensma heeft wat overhoop gehaald met zijn zelfstudie. De redactie van Ons Eiland heeft hem flink wat gratis publiciteit verschaft, compleet met driekolomsfoto en zijn telefoonnummer.

HOMEOPATHISCHE MIDDELEN

Homeopathische middelen vallen wel onder de registratieplicht voor geneesmiddelen maar in werkelijkheid zijn ze niet geregistreerd. De geneesmiddelencommissie heeft een advies aan staatssecretaris Van der Reijden (volksgezondheid) uitgebracht om de registratieplicht voor homeopatische middelen maar *op te heffen. Er kan niet worden bewezen dat deze* middelen echt helpen....

Wèl moet de bereiding er van aan vergunningen

worden gebonden. De produktie, aldus vindt de geneesmiddelencommissie moet worden gecontroleerd door een apotheker.

INFORMATIE AAN PUBLIEK WORDT VERBETERD

Alle lof zegt de Consumentengids voor de z.g. informatiezuil bij drogisten, maar de uitvoering is teleurstellend. Waarom? Welnu de informatie is per merk geordend. Dat is bepaald geen aanmoediging om produkten te vergelijken. Ook prijsvergelijkingen zijn zo nogal moeilijk. Aspirine kost per doosje *f* 3.40 maar vergelijkbare produkten?

De informatiezuil, een wel heel zwaarwichtig woord, is een soort standaard met een losbladig boek met informatie over geneesmiddelen die zo over de toonbank zonder recept verkrijgbaar zijn bij de drogist. Bij een op de drie drogisten is, zo verzekert ons de speurende Consumentengids, een dergelijke standaard met boek te vinden.

Als stap op de goede weg geeft de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter Bevordering der Pharmacie thans vouwbladen uit voor zelfmedicatie. Daarbij komen huismiddelen aan bod, ook van de allereenvoudigste aard, zoals het eten van pruimen tegen obstipatie. Dat herinnert ons er aan dat bij de wekenlange durende bootreizen naar bijvoorbeeld Australië vóór de zege van het intercontinentale luchtverkeer altijd gedroogde pruimen werden geserveerd in verband met hun laxerende werking, zeer nodig voor reizigers die vaak ook veel te kort beweging kregen aan bood van de "steamer".

Wat de vouwbladen betreft — die horen op de toonbank van elke apotheek te staan vindt de Consumentenbond. Een waardevolle aansporing om te komen tot verantwoorde zelfmedicatie.

Altijd weer: vermageringsmiddelen

In hetzelfde nummer van de Consumentengids werd getoornd tegen een paar vermageringsmiddelen, vooral op de wijze waarop deze gepropageerd worden. The Good Life-colporteursorganisatie probeert de goedgelovige burger(es) Viten Energie aan te praten, een eiwitpreparaat waarvoor men *f* 57,50 betaalt voor een bus van 645 gram. Om enige indruk te maken wordt vermeld dat "toestemming is verleend door het ministerie van WVC onder code-nr zus-en-zo". Wat is dat voor een soort toestemming? Dat heeft de Consumentenbond even nagegaan. Het was het nummer van de brief waarin het ministerie ontheffing verleende van het verbod produkten te vitaminiseren. Niets meer dan dat.

Een stichting Vrede en Gezondheid maakt reclame met "al etend vermageren". Er wordt geschermd met ene Demis Roussos, een zwaargewicht, die 53 kg. verloor. "Terwijl ik 5 maaltijden per dag gebruikte (waaronder een volledige kip als middagmaal) verloor ik 53 kg." De kuur van 112 gulden voor vier maanden komt neer op het gebruik van zwelmiddelen en het volgen van dieetvoorschriften. Hoe men komt tot vijf maaltijden per dag is de Consumentengids een raadsel. Een volkorenboterham en fruit zijn gezonder, concludeert de Consumentengids en aanmerkelijk goedkoper.

VASOLASTINE IN HET ZIEKENFONDSPAKKET

Staatssecretaris Van der Reijden is door de knieën gegaan. Het zeer omstreden middel Vasolastine (dat zou helpen tegen aderverkalking) is thans opgenomen in het ziekenfondspakket. Mevrouw E. van Leemput-Dankaart uit Bergen op Zoom heeft als bestuurslid van de Patiëntenvereniging Enzymtherapie hiervoor dank gebracht aan de kamerleden Dees en mevrouw Cornelissen die in de Tweede kamer een motie hadden ingediend om de vasolastine onder te brengen in het ziekenfondspakket. Die werd op 12 december j.l. aangenomen. Mevrouw Van Leemput schreef er een lovend ingezonden stukje over dat we aantroffen in het Algemeen Dagblad, recht onder het, groot opgemaakte, gesprek met de secretaris van de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

KRUIDENBOEKEN ZIJN BENEDEN PEIL

Paul van Dijk, een arts die nogal wat bekendheid heeft verworven door zijn boek over alternatieve geneesmethoden en zijn sympathie daarvoor bepaald niet onder stoelen en banken heeft gestoken heeft een rubriek "gezondheid" in o.a. de Alkmaarse Courant.

Het is bepaald onthullend echter te lezen wat hij onlangs weer eens schreef over geneeskruiden. Wij veroorloven ons een paar zinnetjes uit het betreffende artikel te lichten. Zoals dit: "Wat echter de werkzaamheid van de totale plant is op de zieke mens is in de meeste gevallen onbekend".

Van Dijk heeft twaalf boeken doorgenomen die zich met geneeskruiden bezig houden. Zoals in ons Actieblad al eens eerder vermeld blijkt dan dat de adviezen bij een bepaalde klacht sterk uiteen lopen. "Elke auteur adviseert weer andere kruiden, slechts sporadisch komen de adviezen overeen."

En hij heeft nu nog maar twaalf kruidenboeken bekenen — ruw geschat zijn er nog vijftien andere in de afgelopen tien jaar in het Nederlandse taalgebied verschenen.

Er zijn niet alleen veel boeken over kruiden verschenen — boeken die voor het grootste deel, aldus van Dijk beneden peil zijn: de omzet van geneeskrachtige kruiden is enorm geworden. In 1979 draaide één op de tien bedrijven die op dit gebied in de markt zijn met een omzet van 45 miljoen gulden.

Jeugdige verpleegkundigen op de interhospital te Düsseldorf — de verloskunde en haar problemen
(Foto Düsseldorfer Messegesellschaft mbH — NOWEA)

ZIEKENHUISCONGRES TE DÜSSELDORF

Een persconferentie in Amsterdam. Onderwerp de dertiende Duitse Krankenhaustag en de vakbeurs Interhospital 85, die in het gebouwencomplex van de Düsseldorfer Messegesellschaft zullen worden gehouden. Het Duitse ziekenhuiscongres is uitgegroeid tot de belangrijkste ontmoetingsplaats voor degenen die in de Duitse Bondsrepubliek verantwoordelijk zijn voor de gang van zaken voor wat betreft gezondheidszorg en ziekenhuiswezen. Het internationale karakter van het congres wordt dit jaar onderstreept door het feit dat simultaanvertalingen in Frans en Engels worden aangeboden.

Het leidende thema van het van 7 tot en met 10 mei te houden congres zal zijn de kostenexplosie van de gezondheidszorg. Vergeleken met de buurlanden besteedt de Duitse Bondsrepubliek het meest aan de gezondheidszorg, direct gevolgd door Nederland. Volgens een overigens al weer een paar jaar oud grafiekje gepubliceerd in the Financial Times zijn de percentages van de kosten van de gezondheidszorg berekend naar het bruto nationaal produkt in de landen van de Economische Gemeenschap als volgt:

België 6%, Denemarken 6.1%, Frankrijk 7.2%, Ierland 6.1%, Italië 4,9%, Nederland 8.1%, Bondsrepubliek Duitsland 10.1%, Groot-Britannië 5.1%. Overigens zijn de gegevens niet helemaal vergelijkbaar o.a. door het verschil in toegepaste statistische methoden.

Van elke mark in de Bondsrepubliek verdiend wordt 10 pfennig aan de gezondheidszorg uitgegeven. Zouden hierbij ook de Heilpraktiker en wonderdoeners zijn berekend? Wat de ziekenhuizen betreft: een bedrag van 45 miljard DM komt jaarlijks bij hen terecht. Ondanks kostenbesparende maatregelen is men er in Duitsland nog altijd niet in geslaagd om de kloof tussen uitgaven en inkomsten te dichten. Sinds 1972 zijn de personeelslasten explosief gestegen, het aantal in ziekenhuizen werkzame personen steeg van 525.000 tot circa 700.000. Het aantal behandelingsdagen is overigens niet gestegen — wel daalde de gemiddelde verblijfsduur.

Uiteraard zal op het congres ter sprake komen in hoeverre nieuwe geavanceerde en vaak zeer kostbare apparatuur van invloed kan zijn op de kostenbeheersing in de ziekenhuizen. Want men dient het gebruik van de apparatuur aan te passen aan de patiënt — een maximaal gebruik van kostbare apparatuur om zodoende de kosten te drukken zoals in de industrie kan geschieden is in het ziekenhuis uitgesloten. Al gaan er geruchten dat in Amerika wel eens van een dergelijke bedrijfsvoering sprake moet zijn: een oneigenlijk toepassing die op gespannen voet staat met de medische ethiek. Die er op haar beurt toe leidt dat het publiek zich afwendt van de geavanceerde medische technieken en het heil zoekt in de wonderwereld die de natuurgenezers voorspiegelen.

Mevrouw J.M.M. Bruijel-Hooijsma van de Neder-

landse Organisatie van Verloskundigen wees ons er op hoe de 900 in Nederland werkzame verloskundigen bijdragen tot verlaging van de ziekenhuiskosten door de bevallingen thuis. Anderzijds proberen de ziekenhuizen, aldus mevrouw Bruijel, door de poliklinische bevallingen een groter deel van de "koek" tot zich te trekken.

Gedachten te over voor een ziekenhuiscongres! Nog een berichtje uit de omgeving van Amsterdam. Zo groot is de faam van hoofdstedelijke moderne ziekenhuizen — men denke maar eens aan het AMC! — dat het in Purmerend, Waterland en de Zaankant werkzame ziekenfonds maatregelen beraamt om het aantal ziekenhuisopnamen in het eigen gebied te vergroten van 75 tot 85 pct.

Wat het ziekenhuiscongres en de vakbeurs Interhospital te Düsseldorf van 7 t/m 10 mei a.s. betreft: belangstellenden kunnen zich voor informatie wenden tot de Nederlands-Duitse Kamer van Koophandel, postbus 80533, 2508 GM Den Haag, tel. 070 - 65 19 55.

PARAMEDISCH PROZA: GOED VOOR EEN LITERAIRE PRIJS

Een gevaarlijke ziekte bij kanaries is de hapziekte. Haptisch is: de tastzin betreffend. Haptokinesie is een onderdeel van de fysiotherapie waarbij vooral massage wordt toegepast. (Van Dale) Maar wat is nu "haptonomie"? Een schrijver van een soort cursiefje, opgenomen in de knipselkrant Medialoog van de stichting Ziekenfonds Rotterdam kreeg een gedrukte tekst onder ogen van de fysiotherapeut F. Veltman, die, als wij de tekst goed hebben begrepen in Krimpen aan den IJssel resideert. En die wéét wat haptonomie voorstelt.

Veltman is een begenadigd schrijver van ingewikkelde teksten. Zo heeft hij het over de haptokinetische gerontologische begeleiding van mensen in de derde levensfase, (gericht) "op behoud van actief Zelf-Zijn, affectieve communicatie, haptonomische gemeenschapsinteractie-begeleiding".

Nog een fraai voorbeeld van Veltmans teksten, aanbevolen ter kennisname door een bevoegde jury van een eventueel in te stellen prijs voor het fraaiste (para)medische beschouwende proza:

> "De haptokinesie, die de haptonomische èn kinesionomische waarden in zich verenigt en daarbij de haptonomische fenomenologie doelgericht, als optimaal anthropologische benaderingswijze, functioneel doet zijn binnen alle vormen van opvoeding, zorg, hulpverlening en therapie, waartoe zij zowel ten grondslag wordt gesteld aan het practisch-functionele handelen binnen de hiertoe strekkende contacten als tot vertrekpunt bij de verrichtingen welke inhaerent zijn aan de hiervoor vigerende beroepen. De haptotherapie is een therapeutische toepassing van de haptokinesie. Zij beoogt een overwegend non-directieve begeleidende behandeling — in adequate confrontatie en aangepaste hulpverlening — met een gericht appèl op personale capaciteiten en reserves, gepaard aan een zinvol gedoseerd aanbod van haptische stimuli, welke groei en rijping tot eigen identiteit bevorderen en een zelfverantwoordelijk handelen in zelf-kunnen en authentiek Zelf-Zijn concipiëren."

Tot zover Veltman uit Krimpen aan den IJssel. En wij? Wij happen naar adem.

't HAAR VAN DEN HOND ER OP

Men moet iets genezen met dezelfde middelen die er de oorzaak van waren — een stelling die niet alleen in de magische geneeskunde opgeld deed maar die ook de stelregel is van Hahnemanns homeopathie: similia similibus curantur.

Vroeger legde men het haar van een hond op een hondebeet teneinde die te genezen. 't Haar van de hond er op is een gezegde dat volgens de onlangs in 15de druk verschenen Nederlandse spreekwoorden, spreuken en zegswijzen door K. ter Laan nog altijd wordt gebruikt. Maar dan wel als iemand hoofdpijn heeft van een te zware dronk. Dan moet hij de katterigheid verdrijven zo meent hij door opnieuw geestrijk vocht tot zich te nemen. 't Haar van de hond er op! ....

KENT U DE SCHREEUWTHERAPIE?

Het weekblad Nieuwe Revu hield zich eind december bezig met het onderwerp "waar gelooft U in"? Drie verslaggevers Gerrit Lijffijt, Eduard Ponder en Bert Voskuil keken eens rond bij alle mogelijke sekten en aanverwanten. Tot slot gaf de Nieuwe Revu een hele pagina, compres gedrukt, met de namen van 400 organisaties, beweginkjes, sekten etc. waarvan een niet gering deel zich bezig houdt met het gezondmaken van de medemens, in de lichamelijke zin dan. Zo blijkt de Academie voor Levensfilosofie te Brummen therapeutische doeleinden na te streven, evenals het Aikido Centrum te Amsterdam, de Lotushoeve te Aalsmeer, Radha Soami Satsang Beas Sangat Holland te Zandvoort. Het Real Instituut in den Haag houdt zich bezig met de schreeuwtherapie...

Er is ook in den Haag een stichting voor totaliteitstherapie, terwijl de Mellie Uyldertstichting te Bussum zich occupeert met de medische astrologie. Waar men al niet terecht kan: voor therapeutisch yoga zijin er mogelijkheden zowel in Pieterburen als in Assendelft om maar een paar buitenplaatsen te noemen.

Actieblad

JUNI 1985
96ste JAARGANG, NR. 2

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

UITGAVE VAN DE VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ, VERENIGING TOT EVALUATIE VAN ALTERNATIEVE BEHANDELMETHODEN EN TOT BESTRIJDING VAN DE KWAKZALVERIJ

Redacteur: J. Th. Balk, Keverberg 54, 1082 BE Amsterdam — *Verschijnt 4 x per jaar*

SYMPOSION FYTOFARMAKA & FYTOTHERAPIE

Zin en onzin over plantaardige geneesmiddelen

Op 31 mei werd in Den Haag een symposion gehouden over plantaardige geneesmiddelen gehouden onder auspiciën van de subfaculteit Farmacie van de Rijksuniversiteit Utrecht en de firma Biohorma B.V. te Elburg. Een vreemde combinatie, zoals ook uit het symposion zou blijken. De eerste vier lezingen hadden een duidelijk natuurwetenschappelijk karakter, maar na de lunch traden sprekers op als de medisch socioloog dr. C.W. Aakster en de zo omstreden dr. H.C. Vogel uit Zwitserland.

Prof. dr. R.P. Baerheim Svendsen (Leiden) gaf een uiteenzetting over de vele biologische actieve stoffen, die in het plantenrijk reeds gevonden zijn en de hoge mate van waarschijnlijkheid, dat daar nog vele werkzame stoffen, planten en plantendelen te vinden zullen zijn. Hier werd en wordt op uiterst reguliere wijze gebruik van gemaakt getuige het onderzoek naar nieuwe antibiotica en cytostatica.

Ook in gevallen, waarin de plant een werkzame, maar bij voorbeeld door bijwerkingen niet bruikbare, stof oplevert is de fytochemie een niet te onderschatten bron van inspiratie en van aanwijzingen voor de ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen, analoog aan plantaardige verbindingen.

Prof. dr. H. Wagner (München) gaf een uiteenzetting over een model voor het screenen van plantaardige materialen op werkzaamheid bij de beïnvloeding van het immunologische systeem. Een verademing, deze uiteenzetting, vergeleken met de wollige prietpraat, die veelal wordt gebruikt om de werking van andere dan geregistreerde geneesmiddelen aannemelijk te maken.

Behoorlijke registratie-procedure

Tot slot van de ochtend sprak *prof. dr. S.H. Kemper* (Munster), die uiteen zette, dat van een werkzaam plantaardig geneesmiddel, de werking wel degelijk natuurwetenschappelijk aan te tonen is, en het ook een vereiste is om op aan chemische geneesmiddelen analoge wijze de veiligheid ervan te controleren.

De in het laboratorium aangetoonde werking van een plant bleek in sommige gevallen bij 80% van de in de handel zijnde preparaten geheel te ontbreken door verkeerde behandeling van het materiaal.

Kortom, de producent van een werkzaam plantaardig geneesmiddel dient een behoorlijke registratieprocedure niet te schuwen. Voor werkzame preparaten, die deugdelijk onderzocht zijn, zijn omtrekkende bewegingen, zoals een beroep op het z.g. eigen, niet meetbare, karakter volstrekt overbodig. En wie heeft er behoefte aan andere preparaten, vraagt Uw verslaggever zich af.

Therapieën-braderie van Aakster

Na de lunch bleek het helaas niet mogelijk het zelfde niveau te handhaven. Allereerst kwam *dr. C.W. Aakster*, die het serieuze plantaardige geneesmiddel de doodsteek trachtte te geven door het in te lijven bij zijn therapieën-braderie; hij zag een "brugfunctie". Daarna schetste hij de bloei van verenigingen, die hij voorzat en bladen, die hij redigeerde — dit viel onder maatschappelijke ontwikkelingen. Het geïnflateerde cijfermateriaal, waarmee het belang van de alternatieven werd opgeblazen ontbrak natuurlijk ook niet.

Pauling: Buy the cheapest!

Hierna was het woord aan *prof. dr. L. Pauling*, tweemaal Nobelprijswinnaar, die zijn theorie over vitaminen naar voren bracht, een theorie, die, vooralsnog, weinig erkenning vermag te krijgen. Voor degenen, die toch zodonig moeten, een goed advies: Vitaminen zijn eenvoudige stoffen, die in de regel van behoorlijke kwaliteit zijn, dus laat je niets wijs maken over "natuurlijke", "Buy the cheapest", zei dr. Pauling.

Op pagina 3 een reportage over de Naturamed te Utrecht.
Op de achterpagina: Ermelose genezer deed ook de "bloedtest"

Daarna *dr.h.c. A. Vogel*, die begon met een ontroerende schildering, van het platteland waar het leven vroeger goed was, uw dokter, uw huisvriend, met een therapeutisch arsenaal dat bestond uit een koets en wat bedrust aangevuld met grootmoeders kruiden. Dergelijke idyllische toestanden had hij later nog slechts aangetroffen bij inboorlingen in het Amazone gebied, die gezond leefden en jong stierven, maar dat laatste kwam door de hitte. Als het wat kouder werd zoals op de hoogvlakten van Peru, dan werden zij meteen 110-120 jaar oud (!)

Herr Keller "werd de oude"

Verder vertelde Vogel hoe hij Scandinavië veroverde, Finland met hulp van President Kekkonen en over zijn triomftochten door Zuid Afrika en Australië.

Hij betreurde het, dat conservatisme de Europeesche artsen ervan weerhield zijn 19e eeuwse idylle als model te aanvaarden. Verder nog wat casuïstiek: Herr Keller, die weer helemaal de oude werd, Herr Dr. Ernst, die restlos genas van een niet gediagnostiseerde ziekte, een "rijke Hollander" uit Zürich, die ook goed vooruit ging en een jonge Zwitserse soldaat, die met, jawel, stierentestikels werd genezen van multiple sklerose; achteraf waren er helaas enige problemen over de oorspronkelijke diagnose.

De laatste spreker op het symposion was de heer *L.L. Marselis* van de Ziekenfondsraad, die uiteen zette, dat de ziekenfondsen gehouden zijn de wet uit te voeren en dat gesteld kan worden, dat zaken die de geneesmiddelen-commissie niet gepasseerd zijn niet voor vergoeding in aanmerking komen, dat beroepsprocedures gevolgd kunnen worden en dat er *kennelijk niet voldoende*, echte, steun voor het alternatieve gebeuren is vanuit de samenleving. Net als de homeopathie heeft dit soort zaken veel tijd nodig. Voorts is het van veel belang om met zorg af te wegen waaraan in een tijd van schaarste de collectieve middelen worden besteed.

Van de G.

---o---

ZUS VAN DE ACUPUNCTUUR

De neuraaltherapie, die op het door de Koninklijke Nederlandse Jaarbeurs georganiseerde symposium over "natuurlijke geneeswijzen in ontwikkeling" aandacht kreeg van de arts H.J. Lamers is een zeer omstreden priktherapie. Zij is het eerst in 1940 toegepast door de Düsseldorfse arts Ferdinand Huneke. Lamers, voorzitter van de Nederlandse vereniging van Neuraal-artsen heeft daar voor een bijvoegsel van de Nieuwe Revu, de Alternatieve Gezondheidsgids het een en ander over verteld. Hij noemt de prik, waarbij een kleine hoeveelheid procaïne in het lichaam wordt gespoten een zusje van de acupunctuur. De procaïne heeft een lading van 290 microvolt. Een cel die zijn eigen lading heeft verloren kan het hele lichaam van slag maken. Men noemt zo'n gestoorde lichaamscel het stoorveld (Over het stoorveld en de "neuro-humorale aspecten daarvan sprak op het genoemde symposium de neuraaltherapeut arts M. Bottu). De procaïne laadt de cel weer op.

In het al genoemde artikel in het bijvoegsel van de Nieuwe Revu verklaarde Lamers: "Ook in het kanker-onderzoek wordt de neuraaltherapie gebruikt. Dát is het werk van Huneke's opvolger in Düsseldorf, Joachim Varro. Hij is mijn leermeester geweest", aldus Lamers. Varro is nu specialist in het "biologisch" aanpakken van kanker. "Dat wil zeggen dat het lichaam zélf weer greep moet krijgen en moet bijsturen waar 't grof fout is gegaan" besluit de neuraaltherapeut, die het zenuwstelsel een van de belangrijkste teugels vindt om de gezondheid weer bij te sturen. Vandaar de naam: *neuraal* therapie.

---o---

Knipsels, vouwbladen?

De redactie van ons Actieblad tegen de Kwakzalverij houdt er zich voor aanbevolen

TE UTRECHT, BIJ NATURAMED OP DE JAARBEURS
Wandeling door het kamp van de alternatieven

Internationale beurs voor meer natuurlijke leef- en geneeswijzen, aldus omschrijft de catalogus de Naturamed 85, die van 7 tot 11 mei in de Julianahal van de Jaarbeurs te Utrecht werd gehouden. Tijdens deze vakbeurs die enige dagen ook open was voor het algemeene publiek — dat is geen wonder — werd nog een symposium gehouden over "natuurlijke geneeswijzen in ontwikkeling" met als sprekers: dr. D.H.J. Schamhart, moleculair bioloog en dr. W.A.M. Linnemans, celbioloog, beiden van de Universiteit van Utrecht, H.J. Lamers, arts, neuraaltherapeut, M. Bottu, arts, neuraaltherapeut, acupuncturist-arts C. van der Molen, B. Thonon, arts natuurgeneeswijze en prof. dr. P.P. Labadie, hoogleraar pharmacognosie te Utrecht. Bij de samenstelling van dit programma werd voorop gesteld, dat het hier ging om "nieuwe wetenschappelijke en therapeutische benadering bij chronische ziekten".

De Universiteit van Utrecht was overigens ook vertegenwoordigd met een stand. We kregen er een stukje stokzoethout bij onze gang langs de stand waar onderzoekapparatuur werd getoond voor het testen van plantaardige geneesmiddelen: zijn de werkzame stoffen er in aanwezig, ja of neen, in geringe mate of overvloedig? Het kan uiteraard alles worden uitgezocht ... maar het gebeurt in de practijk niet of nauwelijks: de kruiden drankjes en tincturen er van vinden toch al grif afname bij het publiek.

Wat wil het Transferpunt?

De catalogus was overigens uitvoerig over wat dan heet "Transferpunt geïntegreerde geneeskunde, Rijksuniversiteit Utrecht". De toelichting vermeldde dat het transferpunt wetenschappelijk onderzoek begeleidt ten behoeve van wat aangeduid wordt als de geïntegreerde geneeskunde — een term overigens die voor verschillende uitleg vatbaar is (red. A.t.d.K.) — op alle vlakken. Het gaat hierbij, lezen wij verder in de catalogus, om onderzoek naar het daadwerkelijk biologisch functioneren van alternatief genoemde diagnose-methodieken en therapieën.

Op deze manier wil het Transferpunt bijdragen aan het vinden van een basis voor integratie van bestaande natuurwetenschappelijk gerichte geneeskunde en alternatieve behandelwijzen. Het Transferpunt treedt in de eerste plaats op als een actieve intermediair tussen aanvragers en onderzoekers uit de biomedische onderzoekswereld. Met aanvragers bedoelt men personen, groeperingen of instellingen die vragen hebben met betrekking tot het biologisch functioneren van (elementen uit) diagnostiek en behandelwijzen.

Tot zover de inbreng van een (onderdeeltje) van de Rijksuniversiteit te Utrecht op de Naturamed. Wie mocht denken dat de reguliere geneeskunde zich afschermt tegen de leken door het gebruik van "moeilijke woorden" en verhullende afkortingen, als ca en go, ervaart op een dergelijke beurs dat zijn woordenschat veel te klein is om al het alternatieve te kunnen behappen. Zelfs het meeslepen van de nieuwe driedelige Van Dale zou hem niet kunnen baten. Laten we na op de stand van de Nederlandse Artsen Acupunctuur Vereniging even een plastic oorschelp met een aantal acupunctuurpunten te hebben bewonderd even bij Etherapy Nederland binnenlopen.

Onderbewustzijn stuurt de pendel

Ir. G. Brands uit Valkenswaard toonde ons het Etre-apparaat, waarmee de cursist aan het genezingswerk kan gaan. Etherapy — woord onvindbaar bij Van Dale — is een geneesmethode die gebruik maakt van de verborgen energiestromen die door het menselijk lichaam gaan. Eerlijkheidshalve moeten we wel het ene zinnetje citeren dat terloops toegeeft dat Etherapy niet in de plaats komt van normale medische behandeling: "doch vormt daarop een waardevolle aanvulling".

Kent U de pendel? Aldus Brands.

Hij legde ons uit dat door gebruik te maken van het onderbewuste hij met de pendel allerlei informatie kan vinden. Op lange lijsten met alle mogelijke ziekten kan men met behulp van de pendel de ziekte aanwijzen, of juister gezegd: een gezondheidsprofiel maken. Of de patiënt er bij is of niet — maakt niks uit, verzekert ir. Brands ons. Met een pasfoto gaat het even goed.

Plotseling heeft hij het over chakra's die hij met de pendel kan bereiken. Dat blijken onderdelen te zijn van het astrale en het mentale lichaam van de mens. Meestal zijn daar de oorzaken van de ziekten te vinden. Chakra's blijkt een term te zijn die bij theosofen wel bekend is en afkomstig is van het hindoeïsme.

Brands laat ons het toestel zien, dat bedekt met een piramide van wit karton of plastic een vlak toont met in cirkeltjes cijfers. Bij het bouwen van dit op electriciteit werkende toestel, het z.g. Etre-apparaat, heeft hij constructies en materialen toegepast helemaal geleid door het onderbewustzijn. De pasfoto van de patiënt komt in het midden te liggen, daaromheen zijn twee cirkels met ieder acht nummers. De nummertjes worden met de pendel bepaald. Activering geschiedt door een elektrisch pompje: zó zal het symbool werken. Op afstand.

Er behoort een indrukwekkende cursusmap bij om de Etherapy zo te zeggen onder de knie te krijgen:

acht lespaketten in totaal. En wie met succes de cursus heeft gevolgd, en dan gebruik kan maken van de kennis die in zijn onderbewustzijn leeft, kan op de etherische niveau's aan de slag. "De meest uiteenlopende ziekten", verzekert ir. Brands, "hebben we met succes met Etherapy behandeld. Enkele voorbeelden: bronchitis, osteoporose, migraine, niersteen, motoriekstoringen, ziekte Meunière etc. In principe kan alles wat onder woorden gebracht kan worden, behandeld worden. Daarom kan een arts zulke sterke resultaten bereiken".

En kanker? "Bij 50 pct. van al mijn patiënten heb ik kanker ontdekt. Doordat deze meestal in de beginfase was, was het eenvoudig en snel te genezen". Als de kanker uit de hand is gelopen staat ook Etherapy, een additieve en geen alternatieve geneesmethode, verzekert Brands, machteloos.

Een Etherapy cursus, compleet met Etre-apparaat (zonder net-adapter) kost *f* 995.

Waar de "Kleine Dokter" faalde

Brands adviseert om geen beloning te vragen voor deze vorm van additieve gezondheidszorg, in Engeland bekend als Radionics. Zelf is hij een geestdriftige lezer van De Kleine Dokter van Albert Vogel. Zo geestdriftig dat hij een zweer poogde te behandelen met een daarin aanbevolen middel. Zijn huisarts verweet hem dat hij te lang had gewacht "en hij was niet eens geamuseerd toen ik zei dat het gebruikte middel het voordeel had dat het ook als slasaus kon worden gebruikt. Deze risico's, aldus nog steeds ir. Brands uit Valkenswaard, wegen echter niet op tegen de voordelen van zelfzorg en mantelzorg".

Waar we op de beurs van Naturamed veelvuldig mee werden geconfronteerd was het gezondheidsschoeisel dat berust op de voetzoolreflextherapie. Zo werden ons sandalen aanbevolen met zolen die aan de bovenkant bezet waren met dikkere en dunnere staafjes van plastic: wie er op loopt ervaart zodoende een permanente massage van de voetzool. De vertegenwoordiger van Reflex-O-Fit noppy sandalen vertelde ons dat de omzet snel gestegen is. In 1983 verkocht hij 6000 van die "noppy" sandalen, in '84 waren dat er al 23.000. Reflex-O-Fit heeft de alleenvertegenwoordiging van een Deense firma die zich bezig houdt met reflexologie-apparatuur en een Japans bedrijf dat slippers en inlegzolen in de handel brengt voor het zelfde reflexologische doel.

De voetzool: verschillend in kaart

De standhouder had een paar kleurige voetzoolkaarten tentoongesteld, van het soort waarvan wij in het vorige nummer van ons Actieblad een voorbeeld hebben afgedrukt. Hij gaf wel toe dat niet alle voetzoolkaartjes gelijk zijn. Het is er mee als met de iris bij de iriscopie: de lever om maar eens een voorbeeld te noemen is nu eens in de wreef met een reflexzone vertegenwoordigd, dan weer aan de binnenkant van de kleine teen! Diezelfde standhouder bezwoer ons dat hij nimmer medische adviezen aan afnemers verstrekt, al verkoopt hij uiteraard gráág. Wil de lezer iets over de prijs weten? Voor *f* 49.50 kan men zich een sandaal met massage-noppen aanschaffen!

Een apart "geneesmiddel" is ook de z.g. gezondheidskaars, een soort lange sigaret, gevuld met een brandbare stof, die op de oorschelp gezet en aan het uiteinde in brand gestoken een vorm van trek in het oor veroorzaakt die de gezondheid ten goede zou komen... maar men moet wel zorgen dat er geen ongelukken van komen, met zo'n snel brandend toortsje in het oor.

Maar ook een oud vertrouwd spulletje, de tijgerbalsem bleek niet te ontbreken op deze wonderlijke beurs waar voorts het alternatieve voedsel ruimschoots vertegenwoordigd was, compleet met handleidingen voor de biologisch-dynamische landbouw, kringloopartikelen, een menigte van jonge ondernemers op het gebied van de (groeiende markt) van de reformvoeding en wat men al niet onder die noemer kan brengen. Geen woord kwaad dáárover, onzerzijds.

De software van de astrologie

Maar in het alternatieve genezerscircuit troffen wij dan weer de gestandaardiseerde ginseng, de homeopathische geneesmiddelen in alle soorten en verdunningen, het Schluter Teeassortiment, astrologie software (!), Mc Farlane Nieuw Zeelands groenlipmosselextract, gemmatherapeutische artikelen voor het genezen met "edelstenen", ...

Een uitgeverij als Ankh Hermes, die zoveel occultisme in zijn fonds doet ontbrak natuurlijk niet en Joop Blik bood ons voor *f* 12,50 een horoscoopberekening aan, met hulp van een computer, compleet met kort commentaar. Blik noemt zich astroloog.

Het alternatieve assortiment wordt groter en groter. Wat bijvoorbeeld te denken van de magneetveld therapie? En vergeet ook niet de negatieve ionen! In Groot-Britannië is de Sidha Technology Ltd. die "ionisers" fabriceert voor "mountain Breeze Air". We hebben nog een zakje met geneeskrachtige klei kunnen veroveren, want het is natuurlijk al te zot wanneer je niet met wat gratis waar thuiskomt van zo'n Naturamed. Wat we nog niet hebben nagegaan is of we die klei uitwendig of inwendig moeten toepassen.

Vitaminen, hoe kan het anders, gooiden hoge ogen op deze Naturamed. Vitaminen zijn immers de grote mode van de jaren tachtig. We telden dan ook niet minder dan dertien stands op de Naturamed waar propaganda werd gemaakt voor het gebruik van vitaminen, — overigens met strikte vermijding van het woord geneesmiddel, zoals al blijkt uit de naam van een van de inzenders, het Adviesburo Orthomoleculaire voeding te Voorschoten. Voedingssupplementen: ziedaar het toverwoord.

Alternatieve organisaties overkoepeld

Behalve allerlei opleidingsinstituten of -instellingen waar alternatieve genezers worden gekweekt waren ook de beide overkoepelende organisaties vertegenwoordigd uit het alternatieve genezingscircuit: de Novag en de Lopag. Novag is, zoals men weet de (jonge) Nederlandse Organisatie van Verenigingen van Alternatieve genezers. Men wil de verenigingen die aangesloten zijn in sectoren onderbrengen: 1. Acupunctuur; 2. homoeopathie; 3. natuurgeneeskunde; 4. paranormale geneeswijzen; 5. alternatieve psychotherapie; 6. anthroposofie; 7. alternatieve massage; 8. osteopathie; 9. lichaamshoudingleer, 10. ontspanningsleer.

Parallel daarmee lopen de beroepstitels, die de Novag erkend wil zien en beschermd door de overheid: 1. acupuncturist; 2. homeopathisch therapeut; 3. natuurgeneeskundig therapeut, 4. paranormaal genezer; 5. natuurgeneeskundig psychotherapeut; 6. anthroposofisch therapeut; 7. natuurgeneeskundig masseur; 8. osteopaat; 9. natuurgeneeskundig lichaamshouding therapeut en 10. ontspanningstherapeut.

Lopag is de afkorting voor landelijk overleg van patiëntenorganisaties voor alternatieve geneeswijzen. Er zijn thans veertien verenigingen aangesloten met volgens opgave van de Lopag omstreeks 35.000 personen. Bij de aangesloten verenigingen is de patiënten- en sympathisantenvereniging 'Amnestie" (Moermantherapie) die op de Naturamed overigens met een eigen stand was vertegenwoordigd. Opvallend is in de lijst van lid-organisaties de patiëntenvereniging aan te treffen voor Multiple Sclerose en verwante ziekten. De homeopathen zijn met twee verenigingen vertegenwoordigd. Er is namelijk een sympathisantenvereniging voor klassieke homeopathie en een vereniging tot bevordering der homeopathie in Nederland.

---o---

DE TERM CARA

Bij de vele nieuwe termen waarmee het publiek wordt bestormd en die het vaak maar nauwelijks kan verwerken — en vaak ook nauwelijks bevatten... — behoort ook het woord cara. Dat is inmiddels voldoende ingeburgerd om een plaats te krijgen in de elfde druk van Van Dale, tussen caquelon (kookpotje) en Carabas (de markies van!) "Letterwoord", zo doceert Van Dale voor chronische aspecifieke respiratorische aandoeningen. Eigenlijk niet zo'n gelukkige keuze van beginletters. Het doet deugd dat dat eens in een stelling bij een academisch proefschrift onder woorden is gebracht.

NRC Handelsblad citeerde dat van E.E. Können te Rotterdam:

De term cara wekt ten onrechte associaties met een dierbare ziekte en dient alleen al om deze reden te worden afgeschaft.

COQUETTEREN MET DE BLOEDTEST

Mediatief heet het royaal uitgegeven blad, met groene steunkleur, dat de mogelijkheden openbaart van de groepspraktijk (de grootste in de Amsterdamse regio) voor alternatieve gezondheidszorg. Gevestigd in het dorp Sloten aan de Slimmeweg nr. 9. Voorzitter H. Oswald heeft het over een brug tussen allopathie en natuurgeneeswijzen. In de groepspraktijk houdt de arts P.C. Glaser zich bezig met celtherapie en er zijn drie artsen, aldus nog steeds Oswald, die men kan inschakelen voor neuraaltherapie.

Foto's ontbreken niet en op minstens drie foto's is zeer nadrukkelijk een microscoop met foto-apparatuur te zien die men gebruikt bij bloedtesten. Want de groepspraktijk is goed uitgerust, zo blijkt ook uit de foto van de natuurgeneeskundige mevrouw L. Visser in druk gesprek met een patiënte. Op het bureau tussen de natuurgeneeskundige en de patiënte liggen de foto's van de bloedtest uitgespreid, de microscoop waarbij eerder Oswald zich al liet fotograferen staat rechts van mevr. Visser, op het bureau ligt ook nog heel ostentatief een boek, Killing cancer.

Welke bloedtest wordt hier nu bedoeld? Men heeft het over de HLB-bloedtest, een methode die in de Verenigde Staten in 1978 werd ontwikkeld door "American Biologics en het Bradford Research Institute". Doel het opsporen van "reactieve oxigene toxinestoffen" in het bloed. Uit de vingertop wordt wat bloed afgenomen. Via afdrukken van dezelfde vingertop wordt het bloed op een glasplaatje overgebracht. Zijn we bij de dactyloscopie aangeland om misdadigers op te sporen? Verre van dat, zo blijkt. Als het glasplaatje goed is gedroogd wordt het onder de HLB-microscoop bestudeerd. Bij een gezond persoon valt daaruit een klassiek patroon van af te lezen. Maar iedere vorm van metabolische afwijking brengt veranderingen in het patroon. "De HLB-bloedtest wordt uitgevoerd door deskundigen opgeleid volgens de richtlijnen van het Bradford Research Institute", zo wordt ons verzekerd. (Ook de Ermelose natuurgenezer Lodewijkx, onlangs gearresteerd, maakte gebruik van deze bloedproef).

Men ziet dan ook een forse foto van mevrouw Visser, die even haar donkere bril heeft afgezet maar uiteraard de witte jas heeft aangehouden in actie met de microscoop voor de HLB Bloedtest. Het boek Killing cancer ligt nog altijd op het bureau.

In een apart kadertje vertelt Hans van Straaten over dit boek, waarvan al drie miljoen exemplaren zouden zijn verkocht. Het is de autobiografie van Jason Winters, een Canadees van Britse afkomst, die in 1976 als kankerpatiënt te horen kreeg dat hij nog maar enkele maanden had te leven. Hij reisde daarop de wereld af op zoek naar kruiden die hem konden helpen. Hij vond er drie. Die kruiden hielpen op zichzelf wel enigermate maar eerst toen hij de kruiden mengde en er een drankje van fabriceerde ging hij snel

vooruit en was hij, aldus het relaas, korte tijd later genezen. Steeds meer mensen zijn zijn kruidenthee gaan gebruiken en velen van hen zouden zijn genezen. "Wat mij erg verbaasde", aldus Hans van Straaten, die het verhaaltje over het boek opschrijft, "was zijn (Jason Winters') uitspraak dat die kruidenthee niet iedereen zou kunnen genezen".

Niet helemaal duidelijk is wat de bedoeling is van het zo duidelijk op de foto's getoonde boek. Wèl ontdekten wij dat de firma Nutramin (zelfde adres aan de Slimmeweg te Sloten, Amsterdam!) op de beurs een nieuwe kruidenthee uit Amerika van Jason Winters introduceerde...

---o---

DE VOET IS POPULAIR: OOK VOOR METAMORFOSE-MASSAGE

Wandelend langs de Zaan in Wormerveer wierpen wij zo af en toe een blik op wat aldaar de winkelstand had te bieden. Wij ontdekten zelfs een "Gezonde slaap studio" maar dat bleek gewoon een beddenwinkel te zijn en het was geheel onjuist om daar iets alternatiefs achter te zoeken. Dat was eerder het geval met een met nette hand geschreven aankondiging achter een raam dat de verschillende mogelijkheden van huize... Overvloed in Koog aan de Zaan aanbeval.

Huize Overvloed (what's in a name?) biedt o.a. metamorfose-massage. Een diepgaande massage, zo werd verduidelijkt van voetzolen, handen en hoofd. Die brengt een hele omwenteling te weeg en is van groot belang voor het stimuleren van het zelfgenezend vermogen.

De volgende ochtend namen wij het Amsterdamse huis-aan-huisblad De Echo ter hand, waarin hoofdredacteur Lou Polak in een zeer opmerkelijk Nederlands (geen woord te veel) elke week verhaalt van bijzondere stadgenoten. Ditmaal gold dit de 77-jarige Jordaner Jo Denslagen, oud-meubelmaker, lang meubelwinkelier op de Rozengracht die les in het meubelmaken geeft in huize Lydia op het Roelof Hartplein. Maar hij is van meer markten thuis.

Jo deelt al 22 jaar zijn woning met Liesbeth Misset, die hij in de yogasfeer leerde kennen. Denslagen is namelijk van rugklachten bevrijd door Rama Polderman, die hem met yoga-oefeningen genas. Liesbeth is op haar beurt gespecialiseerd tot een autoriteit in... U raadt het: metamorfose massage.

Lou Polak geeft er de volgende toelichting op: Door middel van een lichte druk van de vingers langs de levenslijn in de boog van de voet kan men volgens deze theorie eventuele stagnaties vrijmaken. "Het lijkt ingewikkeld en op een soort hocus pocus, maar uitgelegd door Liesbeth, met de warme vriendelijke stem wordt het allemaal veel begrijpelijker en lijkt het een fluitje van een cent".

Jo Denslagen die wat theatraal roept "terug naar de natuur", heeft enige jaren geleden yoga-lessen in Bovenkarspel overgenomen van een cursusleidster die zwanger werd (toch niet van yoga?) en nu geeft hij wekelijks in Enkhuizen iedere donderdag van tien tot vier samen met Liesbeth yogales voor 80 tot 90 beoefenaren. Samen met haar heeft hij ook diverse cursussen gevolgd op het gebied van spirituele genezing.

---o---

MASSAGE VAN DE PORTEMONNEE

In het natuurgeneeskundig centrum De Saen aan de Herenstraat te Zaandam blijft men niet achter. De laatste alternatieve modegrillen kan men er beleven: dezer dagen begon er een cursus voetmassage. Toelichting: voetmassage of reflexzônemassage gaat er van uit dat het hele lichaam "gespiegeld" is in de voeten, en dus ook klachten gunstig beïnvloed zo niet genezen kunnen worden door gerichte massage van de corresponderende zones op de voetzolen".

Op dat adres zal ook je portemonnee wel goed gemasseerd worden, vreest een lid van onze vereniging, die ons het knipseltje toezendt. Volgens een ander bericht kon men in de breistudio in Assendelft temidden van kaarslicht een lezing horen over "zelfgenezen". Door bepaalde "blokkades" op te lossen (al breiend, bij kaarslicht?.. niet zo best voor de ogen...) komt de genezende kracht die ieder in zich heeft, los.

Dat die voetmassage populair is ondervond een man die als gevolg van een "versleten heup" lichte moeilijkheden had met het lopen. Massage door een fysiotherapeut verbeterde de toestand enigszins. Op zekere dag ontmoette hij een kennis, die hem met veel verve een fysiotherapeut aanprees die over bijzondere kwaliteiten beschikte. Een beetje uit de buurt, maar toch...

De betrokkene haastte zich naar zijn huisarts, die welwillend luisterde en 24 behandelingen door de genoemde therapeut voorschreef. Hiermede gewapend ging onze man op pad, een heel eind de provincie in naar het stadje waar de wondertherapeut te vinden was.

De nieuwe patiënt werd met veel begrip ontvangen, de therapeut knikte begrijpend maar zei wel dat hij voor de nieuwe therapie extra had moeten studeren. Het ging om de voetzolen, waarin zoals hij geduldig uitlegde, tienduizenden zenuwuiteinden zijn te vinden, die een binding hebben met de verschillende ledematen en de organen van het menselijk lichaam. Ja, ja, wat men heden ten dage niet al ontdekt. Nou ja, onze patiënt had toch wel eens gehoord van acupunctuur? Maar dat was toch ook eerst de laatste jaren algemene practijk geworden? Wie had er vroeger in onze jeugd ooit over gehoord?

Naalden kwamen er niet in de voetzolen — een bijzondere massage moest 't nu doen. Die nam nog wel wat tijd in beslag meer dan hem aan tijd werd vergoed door het ziekenfonds. Voor de behandeling

zou het dus nuttig zijn als onze man maar wat bijbetaalde. Vijfentwintig gulden, per keer. Kan het per giro? Neen, dat kon niet. Het was hier Jantje contantje.

Resultaat: warme voeten.

En het doel, beter lopen?

"Ik werd zo stijf als een plank", bekende ons de patiënt. Maar hij was wel honderden guldens armer geworden.

Zijn portemonnaie was in elk geval duchtig "gemasseerd".

---o---

ALTERNATIEVEN HEBBEN EIGEN JARGON

"Zo'n vijftien jaar geleden dook "alternatief" als kreet overal op; het werd gemeengoed van een leger maatschappijverbeteraars, dat allerlei — al lang bestaande — stromingen annexeerde en bundelde. Het was 1986". Aldus Rob Vlasblom, docent filosofie en free-lance journalist, in *Intermediair.*

Onder de titel "grenzen aan de alternatieve geneeskunde" schreef hij een artikel, waaraan nog eens uitvoerig aandacht wordt besteed aan wat het rapport-Muntendam (1980) er over heeft te zeggen. Vlasblom heeft kennelijk gesproken met arts Paul van Dijk, auteur van Geneeswijzen in Nederland en met de medisch socioloog Cor Aakster. Zij menen dat het er met de alternatieve gezondheidszorg minder gunstig voorstaat dan Vlasblom aanvankelijk meende. "Voor vasten-, ontslakkings- laat staan braakkuren is de gemiddelde Nederlander niet te vinden."

Volgens Aakster gaat het de reguliere genezers heel wat meer voor de wind. Ook arts Paul van Dijk corrigeert de mening als zou de belangstelling voor alternatieve genezers zo zijn gestegen. De bestaande gegevens wijzen er op dat het aantal "consultzoekenden" bij de alternatieven gelijk is gebleven.

Ivan Wolffers schreef in 1982 over Duurwoorderij en Geheimtaal, de gevaren van het medisch taalgebruik. Een afgestudeerde arts beschikt over zo'n 15000 termen die de patiënt tot een "analfabeet" stempelen. Het taalgebruik van de reguliere artsen versterkt de ongelijkwaardigheid tussen arts en patiënt, zo wil het betoog van Wolffers.

Ook daar "duurwoorderij"

Maar hoe staat het er mee in de alternatieve sfeer? Wolffers zelf constateert ook daar "duurwoorderij". Paul van Dijk blijkt het daarmee eens te zijn, gezien zijn opmerking tegen Vlasblom dat het taalgebruik van de acupuncturist of de magnetiseur zeker niet minder verhullend is dan bij de reguliere genezers. Graag dragen ze ook witte jassen en laten zich aanspreken met dokter. In het reguliere kamp constateerde Van Dijk de neiging om van "duur" taalgebruik af te komen. De verhouding genezer-patiënt is volgens Wolffers en volgens Van Dijk net zo ongelijkwaardig als die van regulier arts - patiënt. Maar Aakster is het daarmee niet eens, hij denkt dat het bij de alternatieve genezers gunstiger is.

In het artikel komt ook de critiek ter sprake die de Amerikaanse maatschappijfilosoof Ivan Illich heeft op de modernere medische wetenschap die de patiënt van ieder geloof in eigen kunnen heeft beroofd. Maar Illichs alternatief is politiek en niet de alternatieve geneeskunst. Volgens Wolffers moet de arts zich vooral gedragen als goede voorlichter die zelfhulp stimuleert. Wat Paul van Dijk betreft; hij zoekt combinaties van alternatief en regulier en wil daar objectieve voorlichting over.

---o---

DE HUID EN "HEEL DE MENS"

In de beginjaren van deze eeuw kende men in Amsterdam de uitdrukking "bij dr. Beffie lopen", voor iemand die zich voor een geslachtsziekte onder behandeling had gesteld van deze specialist. Op zijn woonhuis was naast de deur een bord met het merkwaardige opschrift: Huidarts (niet voor huidziekten). A bon entendeur salut!

Maar de meeste dermatologen hebben wel het nodige te doen met vaak uiterst lastige huidziekten. Dat belet niet een zekere Pieter van Vliet, schoonheidsspecialist en tevens natuurgenezer om duchtig op de trommel te slaan over zijn "unieke benadering van huidproblemen". Neen, niet alleen een meeëter uitdrukken, maar ook acne, littekens, huidzakken en andere onvolkomenheden behandelen.

Een bijdrage over Van Vliet in het blad van de groepspractijk voor alternatieve geneeswijzen Mediatief (Sloten, Amsterdam) noemt hem een mordieus tegenstander van antibiotica bij huidziekten. Is soms bedoeld "modieus tegenstander"? Of is hij mordicus er tegen? Want antibiotica tasten bij langdurige behandeling de structuur van de huid aan, zegt hij. Bij de behandeling van huidproblemen dient men, leraart Van Vliet, ieder risico uit te sluiten. Precies, waarde heer, U kunt nog zo triomfantelijk kraaien: "ik behandel niet de huid alleen maar héél de mens" — u weet er gewoon niet genoeg van. Ook voor huidziekten zijn niet voor niets specialisten.

Een voorbeeldje van wat voor de leek enkel maar een "vlekje" is. Een jonge vrouw maakte een reis door Indonesië en ontmoette daar een lepra-arts. Ruim een half jaar later trof zij de lepra-arts opnieuw nu in Nederland. "U heeft", zei hij toen, "nog altijd dat vlekje op uw neus. Ik zou er maar eens naar laten kijken". Het bleek huidkanker te zijn, gelukkig niet van de kwaadaardigste soort, maar de zon is wel voor haar huid taboe.

---o---

Kleding met een voering gevuld met geneeskrachtige kruiden die helpen tegen reuma, rug- en maagklachten worden thans in China op de markt gebracht. Hoe lang nog zal het duren eer we met onze kwaaltjes eenvoudig naar C & A kunnen stappen?

ERMELOSE NATUURGENEZER AANGEHOUDEN

De inspecteur voor de volksgezondheid heeft destijds de genezer A.J. Lodewijkx uit Ermelo er van beschuldigd "dure groentesoep" te verkopen. Lodewijkx is vorig jaar "in het nieuws" gekomen omdat hij een slager uit Spijkenisse, die aan suikerziekte leed, had geadviseerd met insuline te stoppen. In plaats daarvan kreeg hij een dure lading vitaminen mee naar huis. De slager kon in het Rotterdamse Dijkzigtziekenhuis op het nippertje van de dood worden gered.

De internist prof. dr. G. Henneman noemde Lodewijkx toen een "levensgevaarlijke man". Zowel tegen de inspecteur voor de volksgezondheid als tegen prof. Henneman heeft de natuurgenezer een kort geding aangespannen om te voorkomen dat zij zich andermaal op deze wijze over hem zouden uitlaten. De rechter heeft in beide gevallen de natuurgenezer in het ongelijk gesteld.

Onlangs heeft de rijkspolitie ingegrepen. In totaal waren bij de inspecteur voor de volksgezondheid vijftien klachten binnengekomen over de Ermelose natuurgenezer. Hij zou in totaal vijf patiënten ernstig lichamelijk letsel hebben bezorgd. De rijkspolitie heeft hem aangehouden en een huiszoeking gedaan waarbij zowel medicijnen als boekhouding in beslag werden genomen.

Naderhand is de Ermelose natuurgenezer vrijgelaten, maar wel is zijn practijk gesloten. Het Algemeen Dagblad weet dit bericht nog aan te vullen met de mededeling dat de uitgave voor de maand mei van het tijdschrift "Gezonde voeding & natuurgeneeskunde" is uitgesteld. Lodewijkx redigeerde dit blad, dat wordt uitgegeven door de stichting Niet-toxische geneeswijzen. Van die stichting, men raadt het, is Lodewijkx bestuurslid. Lodewijkx had nog het lef om na zijn vrijlating, volgens het AD te beweren: "Ik heb altijd aan de weg getimmerd. Op mijn vakgebied ben ik professioneel bezig"...

Kennelijk was het na het gebeurde met de slager uit Spijkenisse — Lodewijkx kwam zelfs op het teveescherm, waarbij hij zich een zeer zelfingenomen man toonde — niet stil geworden rondom de villa in Ermelo waarin hij zich had gevestigd. Hoewel elke opleiding hem ontbrak ging Lodewijkx bij zijn patiënten ook bloedmonsters afnemen om de diagnose te stellen. Apparatuur daarvoor was op de beurs voor de alternatieve genezers, de Naturamed in Utrecht te zien. Wel prijzig... maar voor zijn "consulten" liet Lodewijkx zich goed betalen. Evenals voor zijn "geneesmiddelen", in het bijzonder enorme hoeveelheden vitamines.

Onder de titel "Hoe natuurgenezer Lodewijkx het beeldscherm bereikte hebben wij in het Actieblad tegen de Kwakzalverij van september 1984 het relaas gedaan van 's mans praktijken als "orthomoleculair natuurgeneeskundige ".

GAATJES BOREN VOOR DE HOMEOPATHIE

Op de beurs Naturamed was de firma Homeoropa met als welsprekend adres 't Zwarte Land te Scherpenzeel die met een nieuw produkt kwam, namelijk een serie van dertien verschillende ampullen. Daar kan de homeopaat-acupuncturist zijn voordeel mee doen. "De opening die met de naalden wordt gemaakt, wordt tevens benut voor de toediening van het homeopathisch geneesmiddel".

Hierdoor aldus de beschrijving van de acupunctuurtherapie Steigerwald AP I t/m XIII kan in vele gevallen èen direct therapeutisch effect ontstaan door de behandeling en het geneesmiddel. Ook tussentijds kan de patiënt op specifiek aangegeven punten op de huid hetzelfde geneesmiddel toepassen. Het geneesmiddel dringt, zo wordt verzekerd, snel door de huid heen. Per 30 april van dit jaar zijn de ampullen vrij verkrijgbaar in iedere apotheek.

Zo kan dus iedere acupuncturist, bevoegd als arts of niet, aan de slag met het in het lichaam onderhuids brengen van homeopathische geneesmiddelen. "In ampullenvorm steriel", aldus Homeoropa. Ja, stel je voor dat ze niet steriel waren!...

---o---

VLAG OM DE LADING TE DEKKEN

Aangetroffen in het Algemeen Dagblad de volgende advertentie: ARTS GEVRAAGD. Gevraagd aktieve oude c.q. jong beginnend arts. Fin. onafh. voor zelfstandige funktie in polikliniek voor niet reguliere geneeswijze. Geen speciale kennis noodzakelijk. Fin. regeling op basis perc. omzet. Brieven onder ...

In Repro & Druk, het weekblad van het Kon. Verbond van Grafische Ondernemingen wordt melding gemaakt van een verzoek van het Staatstoezicht op de volksgezondheid te Leidschendam om eerst tot het drukken van recepten over te gaan wanneer zekerheid is verkregen dat de opdrachtgever inderdaad arts, tandarts of vroedvrouw is. Er wordt herhaaldelijk geconstateerd dat personen die niet de bevoegdheid van arts etc. bezitten, beschikken over eigen gedrukt receptenpapier. In de praktijk blijkt dat apotheken op deze recepten geneesmiddelen afleveren.

Een 37-jarige Zaandammer die zich uitgaf voor controle-arts van het Academisch Medisch Centrum of als schoolarts is veroordeeld tot acht maanden gevangenisstraf en voorwaardelijke ter beschikking stelling. Hij heeft in zijn voorgewende hoedanigheid ontucht gepleegd met twintig vrouwen en meisjes te Amsterdam.

SEPTEMBER 1985
96STE JAARGANG, NR. 3

Actieblad

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

UITGAVE VAN DE VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ, VERENIGING TOT EVALUATIE VAN ALTERNATIEVE BEHANDELMETHODEN EN TOT BESTRIJDING VAN DE KWAKZALVERIJ

Redacteur: J. Th. Balk, Keverberg 54, 1082 BE Amsterdam — *Verschijnt 4 x per jaar*

HAALT DE ACUPUNCTUUR 1990?

door C.N.M. Renckens

Hoewel de talrijke alternatieve behandelmethoden tegenwoordig door velen en met name ook artsen omzichtiger beoordeeld worden dan in de beginjaren van onze vereniging, toen nog zonder omhaal over kwakzalverij werd gesproken, blijft het opvallend dat hier, mèt wellicht de homeopathie, de acupunctuur de kroon spant en de meest welwillende ontvangst geniet bij artsen en geïnteresseerde leken.

Er is vermoedelijk in ons land geen oogarts te vinden, die de iriscopie ook maar enige serieuze aandacht waardig acht. De geneeskracht der stenen, zo beeldend beschreven door het Blut-und-Boden - kruidenvrouwtje Mellie Uyldert, wordt door geen enkele respecterende medicus gebruikt. De piskijkerij, in onze Gouden Eeuw door grote schilders vereeuwigd, wordt thans door geen enkele arts meer toegepast, hoewel wij in dit opzicht niet geheel zeker kunnen zijn van de zich thans als "gewoon huisarts" afficherende en nog wekelijks in de provinciale kranten schnabbelende Paul van Dijk. Zelfs onze nationale trots, de Moerman-therapie, telt verhoudingsgewijs slechts weinig epigonen. Het feit, dat deze groep in de publiciteit een bovenmatige aandacht heeft gekregen, samenhangend met een poging om een wetenschappelijk onderzoek naar de werkzaamheid van de Moermantherapie te initiëren, zulks op instigatie van een unanieme en gênante wanprestatie van de Tweede Kamer, die zelfs meende het Koningin Wilhelmina Fonds hieraan te moeten laten meebetalen, heeft toch niet geleid tot verdere verspreiding van deze flauwe kul.

Psychogeen bepaalde klachten

Met de acupunctuur echter liggen deze zaken anders. Menig huisarts verwijst patienten waarmee hij geen raad meer weet zonder veel gewetensbezwaren naar de acupuncturist. Dat het hier in meerderheid psychogeen bepaalde klachten betreft alsmede chronische aandoeningen als migraine, allergiën, rheumatische aandoeningen, asthma, eczeem, etc, doet niet af aan het feit, dat de arts vaak zal menen, dat met acupunctuur succes bereikt kan worden. Ook enkele anaesthesisten houden zich in ons land bezig met acupunctuur. Weliswaar wordt nergens in Nederland bij operaties systematisch acupunctuur toegepast in plaats van narcose — hier moet de acupunctuur het kansloos afleggen — maar bij bestrijding van chronische pijn wordt door sommige anaesthesisten acupunctuur beproefd en er vindt zelfs wetenschappelijk onderzoek plaats naar het werkingsmechanisme van deze chinese naaldkunst.

Waaraan dankt de acupunctuur, twintig jaar geleden hier nog vrijwel onbekend, zijn status? Niet door statistisch verantwoorde onderzoekingen naar zijn werkzaamheid, deze ontbreken volledig. Niet door publicatie van aangetoonde effectiviteit bij de genezing van welke kwaal dan ook, deze ontbreken eveneens. Niet door het bestaan van een gefundeerde theoretische onderbouwing van de methode: geen van de door de aupuncturisten in het lichaam beschreven zenuwbanen, knooppunten en meridianen, worden bij anatomisch onderzoek teruggevonden. Neen, de populariteit van de acupunctuur moet op andere peilers berusten. Vage noties als "iets dat tweeduizend jaar stand houdt, kan niet allemaal onzin zijn" en "kunnen een miljard Chinezen zich vergissen?" vormen op het eerste gezicht sterke argumenten. Nog belangrijker is vermoedelijk echter het feit dat in de zestiger jaren een voorlopig einde kwam aan een periode van stormachtige vooruitgang in de geneeskunde en dat de beperkingen en keerzijden van de moderne geneeskunde — soms terecht — meer aandacht kregen. Daarnaast leidde afkeer van de moderne techniek, vooral gedragen door een toenemend milieubesef, tot een chemofobie die bij veel mensen een irrationale angst voor geneesmiddelengebruik veroorzaakte en nog veroorzaakt. In dezelfde periode ontstond in het Westen belangstelling voor de Oosterse cultuur en de Oosterse mystiek. In het kielzog van de yoga, de Transcendentale Meditatie, het Tibetaanse Dodenboek, de Bhagwancultus en de I-Tjing deed de acupunctuur zijn intrede in de westere wereld. De nederlandse sinoloog, prof.dr.K.M.Schipper, hoogleraar aan de Sorbonne, beschreef deze gang van zaken nog eens in een interview met Max Pam (kleurkatern Vrij Nederland, 20 juli 1985).

Wederopbloei van een cultus

Het Westerse intellectuele en culturele overwicht over o.a. China was en is zo groot, dat het in staat is

Vereniging tegen de Kwakzalverij

Opgericht 1 januari 1881
Correspondentie-adres: Bergse Dorpsstraat 101
3054 GC *Rotterdam; tel 010-187149*

BESTUUR:
Voorzitter: C.W.Chr. Deurman, Arnhem
Secretaris: I.A. van de Graaff, Rotterdam
Penningmeester: H.A.M. Voorbij, Vinkeveen
Leden: G.R. van den Berg, Amsterdam
prof. B.S. Polak, Amsterdam
D. Uitterdijk, Medemblik
Adviserende leden:
S. Lelie, Middelburg
prof. dr. F.A. Nelemans, Duivendrecht
Postgiro van de Vereniging: **32237** ten name van Penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, Vinkeveen.
De **contributie** bedraagt thans *f* 30; voor studenten en *leerlingverpleegkundigen f 10; begunstiger wordt* men door een schenking aan de vereniging van minimaal *f* 100.

gebleken om in China te leiden tot een "wederopbloei" van een cultus, waarvoor op dat moment in het Westen grote belangstelling bestond, maar die in China reeds als ondeugdelijk was opgegeven. Schipper: "De acupunctuur bestond niet meer in China. Alleen in Vietnam bestond de acupunctuur nog. In Vietnam is het door Franse artsen bestudeerd, die het beschreven als een soort massage, en daarna is het naar Frankrijk meegenomen, waar het is opgenomen als een marginale vorm van geneeskunde .... De Fransen hebben de acupunctuur weer aan China teruggegeven. Zo veel Franse acupuncturisten gingen terug naar de bron dat de Chinezen zich verplicht voelden zich weer in de acupunctuur te gaan verdiepen. Wij hadden gezegd dat het hun cultuur was, nietwaar? Toen moest het ook wetenschappelijk worden en zijn ze open-hartoperaties en dat soort dingen gaan doen. De grootste flauwekul is erbij gehaald, maar inmiddels is de mode al weer bijna overgewaaid". Met andere woorden de markt was rijp voor een alternatieve, niet westerse vorm van geneeskunde en deze werd gevonden in de acupunctuur.

Beoefening van acupunctuur door artsen en later ook fysiotherapeuten verhoogde al snel het aanzien er van bij de leek. Voor de beoefenaren zelf ging de acupunctuur gelden als een extra deskundigheid, een soort specialisatie, die vaak een nieuwe klantenkring opleverde — welkom in een tijd van artsenoverschot en kleine praktijken. Zo kreeg de acupunctuur in korte tijd een vaste voet aan de grond.

Stiekem gewone narcosemiddelen

Zal dit nu ook zo blijven, met andere woorden haalt de acupunctuur 1990? Vermoedelijk wel. Recente onthullingen door Chinese artsen (bericht AFP, Volkskrant 24 april 1985) dat de patiënten die ten tijde van de Culturele Revolutie in China onder acupunctuuranaesthesie werden geopereerd, onder toezicht van buitenlandse bezoekers, stiekem toch ook gewone narcosemiddelen kregen toegediend, zijn interessant en vermakelijk, maar voorlopig te anekdotisch om al te veel invloed te hebben. En gezien de mate waarin de acupunctuur zich thans heeft verspreid en gezien de status die het in brede kringen geniet, zullen er voorlopig zeker mensen zijn die "het ook eens willen proberen". Ook zal het aantal acupuncturisten voorlopig wel op peil blijven gezien de nog voortdurende overvloed aan cursussen en "gedegen" opleidingen, die vooral ook gemeen hebben, dat er hoge kosten aan verbonden zijn (de kost gaat ook hier voor de baat!).

Op den duur valt echter een terugval in de omvang van het acupunctuurwezen te verwachten. Het ontbreken van echte werkzaamheid is, gezien het voortbestaan van vele andere vormen van kwakzalverij, onvoldoende om de acupunctuur geheel te laten verdwijnen. Bij veel arts-beoefenaren van de methode zal echter op een gegeven moment het ontbreken van voorspelbare en reproduceerbare resultaten toch wel leiden tot frustratie en tot het toepassen van andere methoden, als de client toch een niet-reguliere behandeling wenst: de alternatieve markt is nog lang niet uitgeput. Wie weet wat in dit opzicht de oude Egyptenaren, de Inca's of de Chiricahua - indianen voor ons nog in petto blijken te hebben!

Klein hoekje binnen de fysiotherapie

Het volk wil nu eenmaal bedrogen worden en er zullen zeker klachten en kwalen blijven, waarvoor geen kruid gewassen is. De acupunctuur zal aldus in het jaar 2000 wellicht een klein hoekje gevonden hebben binnen de fysiotherapie, waar zij nog het beste past. Binnen de fysiotherapie vigeren immers reeds een aantal behandelmethoden, waarvan het effect ook hoogst onzeker is (ultrakorte-golf, ultrageluid, manipulatie, paraffinepakkingen, e.d.) en waarvan de theoretische basis zwak te noemen is. Hoewel commerciële factoren — de klant is koning, etc. — dus nog wel voor een aantal jaren het voortbestaan van de acupunctuur zullen verzekeren, zal op den duur de onmogelijkheid om de theorie van de acupunctuur ook maar enigszins te integreren in de huidige kennis van anatomie, fysiologie en pathologie leiden tot een zachte dood van deze niet on-pijnlijke behandelwijze. Wanneer dat dan uiteindelijk zijn beslag zal vinden? Wel, voor het antwoord op deze vraag, wende men zich bij voorkeur tot een erkend astroloog.

Hoorn, juli 1985 C.N.M. Renckens

MOERMAN-ARTS OVER "IDIOOT GEKLUNGEL"

Een volkomen onverklaarbare zaak noemde de Nijmeegse bio-chemicus prof. dr. H. Bloemendal de "onmacht van de begeleidingscommissie onderzoek Moermantherapie". Hij zei dit in een gesprek met Joop Meijnen van NRC Handelsblad. In een motie van het CDA-lid F. Borgman drong de Tweede Kamer in 1979 aan op een wetenschappelijk onderzoek naar de kankertherapie van dokter Moerman. Moerman claimt één van de vijf opgegeven patiënten met zijn dieet te kunnen genezen.
De commissie moest het onderzoek opzetten en begeleiden. Prof. Bloemendal zei hierover: "Ik dacht met mijn boerenverstand: als er zulke duidelijke claims op tafel liggen, wat ligt er dan meer voor de hand dan te beginnen met een inventarisatie van beschikbare informatie, dus met een retrospectief onderzoek van de ziektegeschiedenissen van die patiënten eventueel aangevuld met interviews? Maar niets hoor, dit simpele voorstel werd al in de eerste bijeenkomst van tafel geveegd. De Moerman-artsen wilden er niets van weten. Al mag je verwachten dat artsen er een enigszins redelijke patiëntenregistratie op na hielden!
Dus zou het een z.g. prospectief onderzoek moeten worden. Er zijn in de loop van de jaren vijf modellen voor dit onderzoek ontwikkeld. Ook nr. 5 bleek dit voorjaar gedoemd om te mislukken omdat er bijna geen Moerman-arts meer te vinden is die er zijn medewerking aan wil verlenen.

Dr. H.C. Moolenburgh van de artsen-werkgroep niet-toxische tumortherapie, een werkgroep waar 22 van de ongeveer 30 Moermanartsen bij zijn aangesloten noemde de voorstellen, de z.g. onderzoeks-protocollen "idioot geklungel". Ook de vereniging van Moermanpatiënten "Amnestie" bleek weinig gebrand op het doorgaan van het onderzoek.

Een Moerman-arts liet zich eens ontvallen, bij een discussie over de resultaten van het dieet van de bejaarde Vlaardingse arts: "wij krijgen de patiënten in het laatste stadium". De mensen derhalve die met de moed der wanhoop nog ergens uitkomst zoeken, hoe somber de verwachtingen ook zijn. Zij klampen zich vast aan een dieet, dat het "moet doen" en het beste dat men er van kan zeggen is dat het de patiënt voedt met de, ijdele, hoop dat hij zelfs iets aan zijn toestand kan doen, dat hij toch niet helemaal machteloos is tegenover de verschrikkingen van het kankergezwel en zijn uitzaaiingen. Daarop doelen ook de Moerman-artsen wanneer zij ook het welzijn van de patiënt in het onderzoek willen betrekken.

Terecht wees Tamar (Renate Rubinstein) er in Vrij Nederland eens op, dat het alternatieve gedoe aan waarde voor de patiënt vermindert zodra het uit de ziekenfondskassen zou worden bekostigd: dan ontneemt men hem het prettige gevoel dat hij "iets voor zijn gezondheid over heeft". Daarop ook speculeren weinig scrupuleuze genezerikken: Vraag maar een flinke prijs, dan kan de patiënt zich in elk geval koesteren in het bewustzijn, véél voor zijn gezondheid over te hebben.

---o---

METHODE-DENISON VOOR WOORDBLINDHEID IS "MALLOTIGE ONZIN"

De Amerikaanse methode-Denison om woordblindheid te genezen kent sinds kort in ons land een aantal beoefenaren. Het Eindhovens Dagblad signaleerde dit verschijnsel in een artikel, geschreven door Anja van den Akker. Zij bracht een bezoek aan een sportschoolhouder te Oss, Louis Pardoel (53) die de methode-Denison toepast.

Het gaat om het in balans brengen van het lichaam vertelde Pardoes de verslaggeefster van de Eindhovense krant. Wat behelzen nu de heilzame oefeningen, wil *zij weten. Louis Pardoel: "Ga maar eens staan.* Jouw linkerarm is het sterkst, want je schrijft met je linkerhand. Die arm gaan we gebruiken. Strek maar. Ik druk er nu met een pond of zes op. Jij spant je arm en zie, nu is er een evenwicht tussen jouw kracht en die van mij. Houdt nu eens dat kopje koffie vast. Concentreer je daar op. Nu weer die spiertest. Kijk, je arm kan diezelfde druk niet weerstaan. Koffie is kennelijk niet goed voor je. Het lichaam liegt nooit"...

"Bij die koffie-test drukte u duidelijk veel harder", protesteert Anja van den Akker. "Dat zeggen ze allemaal in het begin. Het lichaam liegt niet", is het resolute antwoord van Pardoel.

Zij is te rade gegaan bij dr. Van der Leij van de Amsterdamse Vrije Universiteit. Hij is gespecialiseerd in woordblindheid. Over de methode-Denison zegt hij: "Die mallotige onzin is geen stuiver waard. Maar er gaan wel veel stuivers in om".

Elkaar aanraken voor gezondheid

De woordblindheid-methode van de Amerikaan Denison is gebasseerd op de zogenaamde Touch for Healththeorie, de TFH. Dat is geen geneeswijze maar gericht op het gezond blijven door elkaar aan te raken. De methode gaat er van uit dat bepaalde lichaamsdelen corresponderen met òf de linker hersenhelft òf de rechter. Dat klopt. Voorts wordt beweerd dat leerproblemen samenhangen met het niet goed ontwikkeld zijn van de beide hersenhelften. Ook dat is juist. Maar nu komt het kardinale punt. Een *samenhang zegt niets over de oorzaak. Tevens kun je* je afvragen of we niet te doen hebben met het vraagstuk van de kip of het ei. Kunnen woordblinde mensen niet goed lezen omdat hun hersenhelften onvoldoende zijn geactiveerd omdat deze mensen te weinig lezen? En toch zijn er personen die weinig lezen en het heel goed kunnen en anderen bij wie het tegenovergestelde het geval is. Methodes als Touch for

Health gaan er van uit dat daar met lichaamsoefeningen "van buitenaf" iets aan kan worden gedaan. Daarvoor bestaat geen enkel bewijs. Als wetenschapper heb ik er dus niets aan", aldus Van der Leij tegen het Eindhovens Dagblad.

De landelijke vereniging van ouders van woordblinde kinderen, De Pijler, onderschrijft de opvatting van dr. Van der Leij. De woordvoerster voor Zuidoost Brabant, mevr. M. van Alphen is er van overtuigd dat alternatieve oplossingen het eigenlijke probleem niet uit de weg ruimen.

Touch for Health-instructeurs hebben inmiddels schoolbegeleidingsdiensten in den lande benaderd. De psychologe C. Wolkers van het Centrum voor Onderwijsbegeleiding te Leeuwarden zag er wel iets in. Het zou bijdragen tot een stabielere waarneming.

De lerares handwerken uit Bergeyk Josephine Asselbergs is een van de "voorvrouwen" die de methode - Denison propageren. Bij consulten voert zij net als Pardoel spiertesten uit. Ze noemt het een "kindervriendelijke methode". Maar personen die volledig van hun woordblindheid zijn genezen — neen, daar kan ze niet mee voor de dag komen.

De kosten van de consulten van het handjevol mensen dat de methode toepast variëren van dertig tot vijftig gulden per uur.

---o---

BEERPUT OPENGETROKKEN BIJ ACUPUNCTUURCENTRUM

Het lijkt een aardige beerput die de Eindhovense politie heeft opengetrokken met de arrestatie van de 41-jarige dr. X, schrijft het Dagblad voor Noord-Limburg naar aanleiding van het optreden tegen een acupunctuurcentrum te Venlo. Dat is aldaar sinds 1981 gevestigd aan de Dominicanenstraat. Een afgedrukte foto toont een papier voor een van de ruiten met de tekst: "Wegens omstandigheden voorlopig gesloten (kaarten zijn afwezig). Bij hervatting van de behandelingen wordt U telefonisch gewaarschuwd".

De 50-jarige directeur als X aangeduid zou zich hebben schuldig gemaakt aan het uitoefenen van de geneeskunst zonder de bevoegdheid daartoe te bezitten, valsheid in geschrifte, belastingfraude en schennis der openbare eerbaarheid.

Wat dat laatste betreft — X bleek de gewoonte te hebben vrouwelijk personeel aan een lichamelijk onderzoek te onderwerpen, voorgevende dat hij arts was. De echtgenote van X, als P aangeduid, wordt er van verdacht medeplichtig te zijn aan het onttrekken van geld aan de stichting acupunctuur en Y, voorzitter van de stichting (een èchte arts) zou zwart geld hebben aangenomen van pseudo-arts X.

Met een Chinese titel

Dokter Y voert de titel van "doctor", omdat hij gepromoveerd zou zijn op acupunctuur aan de universiteit van Nanking in China. Buitenlandse titels worden overigens in ons land alleen erkent wanneer met het betrokken land een verdrag is gesloten. Dat is niet het geval met de volksrepublike China. Y is in 1981 een acupunctuurcentrum in Venlo begonnen. In datzelfde jaar wordt in Den Haag de stichting Acupunctuur opgericht, gevestigd te Venlo. Y wordt daar voorzitter van. In 1982 komt er en tweede stichting bij: de stichting Alternatieve Geneeskunde. Aanvankelijk had Y een compagnon, eveneens een huisarts, die als secretaris van de stichtingen optreedt. Maar deze komt korte tijd later bij het tennissen te overlijden. Penningmeester van de stichting Alternatieve Geneeskunde wordt acupuncturiste P. uit Blerick.

Dokter Y verkoopt na enige tijd zijn huisartsenpractijk in Woensel bij Eindhoven en gaat zich in Eindhoven helemaal richten op zaken als acupunctuur, iriscopie, anti rook/neuraal therapie, dr. Aslantherapie (de behandeling van ouderdomskwalen naar de opvattingen van de Roemeense dr. Aslan), cosmethische therapie, auriculotherapie en, "down to earth" gewoon gewichtsvermindering.

De pseudo-dokter uit Zuid-Afrika

Rest nog die zogenaamde "dr. X", die beweert in Zuid-Afrika (!) psychologie te hebben gestudeerd. Hij is afkomstig uit Den Haag, waar zijn ex-echtgenote nog woont. Op de een of andere wijze is de thans 50-jarige "dr. X" in contact gekomen met de penningmeesteresse van de hierboven aangeduide stichtingen, acupuncturiste P, thans 27 jaar. Het paar is, ondanks het leeftijdsverschil getrouwd. Het woont in een bungalow in de Venlose bloemenbuurt.

Met de komst van X begon, platweg uitgedrukt, het "gedonder". Voormalig personeel van de acupunctuurcentra te Venlo en Eindhoven schreef een brief aan de officier van justitie om zich te beklagen over het optreden van "dr. X" tegen zowel personeelsleden als patiënten. Ook ontevreden patiënten oordeelden negatief over de behandeling.

Saillant noemt in dit verband Hans Bos in zijn artikel in het Dagblad van Noord-Limburg de opmerking die de Eindhovense huisarts Y. maakte tijdens een vraaggesprek met de krant: "Zo zijn er", zei hij, "een heleboel niet-artsen die hier en daar een cursus acupunctuur hebben gevolgd en vervolgens een practijk zijn gestart. Daarmee overtreden ze de wet maar bovendien vind ik het medisch niet verantwoord. Als klap op de vuurpijl durven ze ook nog eens absurd hoge prijzen in rekening te brengen. Omdat controle achterwege blijft, vallen ze alleen door de mand als een behandeling verkeerd uitpakt en de patiënt een klacht indient".

Volgens de raadsman van "dr. X", de Roermondse advocaat mr. B. Moszkowicz heeft zijn cliënt beloofd enkele zaken recht te zetten ...

ALTERNATIEVE BEHANDELING VAN MIGRAINE

Een van de gezichten van de alternatieve geneeswijzen is de neuraaltherapie. Dat is voor de alternatieven ook weer een z.g. totaaltherapie, waarbij men niet de symtomen behandelt maar de bron van de ziekte. Of althans, zeggen wij als nuchterlingen, wat daarvoor wordt aangezien. Het gaat weer om de héle mens! Men onderscheidt echter wel een z.g. segmenttherapie en een therapie die zich richt op de behandeling van z.g. stoorvelden.

De neuraaltherapie wordt onder andere toegepast door de arts D.J. van Brummen uit het Noordhollandse Laren. Volgens een aan de pers door Stremming Public Relations toegezonden bericht heeft Van Brummen over de neuraaltherapie gesproken op een bijeenkomst van de afdeling Amsterdam van de Nederlandse Vereniging van Migraine-patiënten te Amstelveen gehouden. Er was gelegenheid van discussie!

Maar daar bleef het niet bij. Voor dezelfde afdeling van de vereniging van migrainepatiënten trad ook ene dr. Van Delft op. Dat is een arts-orthomanipulator. Volgens hem kunnen ook migrainepatiënten door orthomanipuleren van hun kwaal worden afgeholpen. Er zou volgens Van Delft vaak samenhang zijn tussen rug- en ernstige hoofdpijnen.

Orthomanipulatie is een behandeling waarbij gewrichten in de normale (ortho) positie worden teruggebracht. De laatste jaren is er een vergrote belangstelling voor de orthomanipulatie.

---o---

MAGNETISEUR HAALDE DIEP ADEM BIJ ZIJN STRIJKERSKUNST

De schrijfster Renate Rubinstein, die als Tamar een wekelijkse column heeft in Vrij Nederland verhaalde onlangs van haar ervaringen met een magnetiseur naar haar toe gestuurd door iemand die het goed met haar meent. Haar rechterschouder is verkalkt geraakt en die iemand had gemeend dat een magnetiseur daar wel raad op wist. "Toch doet die rechterarm elk dag wat minder pijn dankzij een medische ingreep die heel wat minder zachtaardig was dan de zachte hand van de kosmische energie".

"Die man" dan legde zijn handen op haar schouders, rug en voeten en haalde daarbij diep adem. "Om mijn genezing tegemoet te komen haalde ik eveneens diep adem, maar verder gebeurde er niets". De plekken waarop hij zijn handen legde werden op de duur aangenaam warm. "Dat is de kosmische energie" zei de magnetiseur goedkeurend. Ik deed mijn best om te denken tsjonge, tsjonge, dat is wel fantastisch warm en niet te denken, dat je dat altijd hebt met handen".

De magnetiseur zei dat hij in de toekomst schouwen kon en dat geneerde Tamar een beetje omdat zij gelooft dat de toekomst nog niet bestaat en daarom ook niet gekend of geschouwd kan worden. De magnetiseur had het ook over een verleden waarin hij een "cel van een mineraal" was geweest (hij kon zich het schitteren van lichtjes in een soort grot nog herinneren) en van een verre toekomst op een andere planeet. Na zijn minerale periode was een lange periode van dierlijkheid gekomen en nu was hij dus mens, maar ook dat bestaan was maar tijdelijk. Hij zou voortgezet worden op een andere planeet, als deel van de wereldziel. "Ik begreep dat de reïncarantie in wezen een vorm van carrière maken is en het verbaast mij dan ook niet dat hij er cursussen in geeft".

---o---

LEG ER 'N VISSIE OP

P.M. Rooker, die in de Enkhuizer Courant een "column" heeft onder de titel Van hier tot gunter stapte binnen bij een apotheek in de Westerstraat, gevestigd in een pand met een fraaie 17de eeuwse trapgevel. Het is de enige apotheek in deze stad aan het IJsselmeer. Maar hij denkt ook aan de tijd dat zijn grootvader de leefregel hanteerde: Trek genog klere an je lijf, die verjage de ziektekieme! Zelf zwoer hij bij een extra borstrok. Maar niet te vergeten één neutje per dag. In het tafelkastje stond dan nog het flesje Haarlemmerolie. "Het was de bloeitijd van somnambules, slapende dames, kwakzalvers, piskijers, strijkers of hoe ze allemaal ook mogen heten".

Rooker herinnert zich wonderdokter Gunstra uit Venhuizen. "Ik zie hem in m'n jeugd nóg voorbijgaan op z'n wrakke fiets. Aan het stuur een bebloed konijn, op de bagagedrager een zootje dooie vis. Met die ingrediënten wist hij alle kwalen feilloos te genezen. Maar je moest er wel in geloven, natuurlijk".

Eerlijk gezegd, besluit Rooker, "geloof ik toch maar liever in de apotheker".

Wat die Gunstra betreft — hij stond in de streek bekend onder het "wachtwoord": Leg er 'n vissie op....

---o---

EEN PAAR CITATEN...

In de loop van deze zomer liet De Telegraaf voor- en tegenstanders aan het woord over de alternatieve genezers. Met als titel "Gang naar alternatieve genezer gangbaarder". Een paar citaten uit dit artikel:

Prof. mr. W. van der Mijn, beleidsadviseur van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter Bevordering van de Geneeskunst: De onoverzichtelijkheid van het alternatieve circuit komt de beeldvorming naar buiten niet ten goede. "Wat te denken bijvoorbeeld van zes acupunctuur-opleidingen die fundamenteel verschillen qua inhoud, duur en de eisen, die aan de

vooropleiding worden gesteld?"

Dr. C.W. Aakster, medisch socioloog: Alternatieve geneeswijzen zullen, ondanks alle tegenwerking van gevestigde instanties een steeds grotere rol gaan spelen bij onze gezondheidszorg. De rationeel-analytische benadering van de werkelijkheid verliest terrein aan de holistische opvatting, die de levensverschijnselen meer in hun geheel en met elkaar in verband ziet. De overheid heeft te weinig oog voor deze ontwikkeling".

Arts Paul van Dijk: Alternatieve geneeswijzen bieden geen soelaas voor de malaise waarin onze gezondheidszorg is geraakt. De kans dat met de intrede van de alternatieve therapieën op de officiele gezondheidsmarkt nieuwe kanalen van afhankelijkheid worden gecreërd acht ik levensgroot aanwezig.

Natuurarts L. Kunst heeft zich na een practijk als huisarts te Rijssen bekwaamd in de neuraal-, de manuele, de ozon-, de chelatietherapie: de fumaarzuurtherapie voor psoriasis-patiënten, Kunst: "Je moet als arts oog hebben voor wat niet lukt. Daar leer je van. De patiënten zijn mijn beste informatiebron".

En wat ontbreekt er in deze rij? Dat zal de lezer van dit Actieblad wel duidelijk zijn. Tegen de onverholen propaganda van een Aakster ("een vurig pleitbezorger van alternatieve geneeswijzen") had een woord van de Vereniging tegen de Kwakzaverij dienen te staan.

Vermelden wij tenslotte nog dat prof. Van der Mijn desgevraagd aan Yvonne Laudy, die de gesprekken voerde voor De Telegraaf, nog mededeelde: De betrokkenheid van reguliere artsen bij het alterntieve circuit kan zowel een kwestie van overtuiging zijn, als een reactie op de gespannen arbeidsmarkt. "Door zich nieuwe methoden en technieken eigen te maken hoopt men op de arbeidsmarkt een betere uitgangspositie te verwerven".

---o---

NOODLOTTIG GEVAL VAN CHELATIE BERECHT

Hoewel de hoofdinspecteur van de volksgezondheid van oordeel is dat de toepassing van de chelatietherapie bij aderverkalking medisch ongefundeerd en niet aanvaardbaar is zal de inspectie alleen optreden bij behandelingen met dodelijke afloop. Een chelatie-arts uit Ermelo, de 42-jarige J.R. is veroordeeld tot 10.000 gulden boete. Hij had te Zwolle een verzwakte vrouw onvoldoende onderzocht alvorens een infuus tegen aderverkalking te geven met het onthardingsmiddel TAED. De vrouw overleed spoedig daarna. Het Arnhemse gerechtshof bevestigde met dit arrest het vonnis van het Medisch Tuchtcollege te Zwolle, dat de zaak tegen J.R. vorig jaar had behandeld.

Volgens de geneeskundig inspecteur van de volksgezondheid in Overijssel, dr. T. Landheer, heeft de toediening van het infuus met het chelatie-middel de overlevingskansen van de toch al in ernstige toestand verkerende patiënte tot nul gereduceerd. De vrouw overleed kort nadat haar voor de derde keer het infuus was toegediend door de Ermelose arts.

---o---

HOMEOPAAT IN DE KNOOP MET RADIOPRAATJES

"Hoeveel zou die schaatser zich hebben laten betalen toen hij enkele weken geleden de hoer uithing in een sportprogramma van de Avro door de verbouwereerde interviewer Ruud ter Weijden voor de camera toe te vertrouwen dat hij zijn successen op het ijs dankt aan de gezonde produkten van Bioform?" Aldus, nu al weer enige tijd geleden Vrij Nederland. Bioform Holland BV te Heerenveen is gespecialiseerd in natuurlijke genees- en voedingsmiddelen. De homeopathisch arts Rink Nauta uit Assen weet er van mee te spreken toen hem, aldus nog steeds Vrij Nederland, vorig jaar een miljoen gulden werd geboden voor het maken van reclame in zijn wekelijkse radiopraatje voor de Tros over homeopathische geneesmiddelen. Een interessant voorstel want Nauta zat tot zijn nek in de schulden als gevolg van de mislukking van een gezondheidscentrum in het Drentse Elp.

Bij nader inzien is Nauta teruggekrabbeld: hij wilde zijn vrijheid onderwerpen uit te kiezen en geneesmiddelen van andere bedrijven te nemen. Maar Bioform heeft hem op een andere wijze in de tang genomen. Hij zou met zijn radiopraatje in strijd handelen met een nog geldende bepaling van een contract dat in de loop van 1983 was ontbonden. In dat jaar was Nauta als sales promotor in dienst getreden van de moedermaatschappij van het Heerenveense Bioform, Bihol B.V.. Hij zou lezingen houden, artikelen schrijven en meewerken aan de ontwikkeling van nieuwe produkten op homeopathisch gebied.

Oesters en zeewieren

Zo reisde Nauta naar Japan en naar IJsland om studie te maken van de heilzame werking van onderscheidenlijk oesters en zeewieren. Zal Christian Friedrich Samuel Hahnemann, de zo vereerde grondlegger van de homeopathie (1755-1833) dat ooit gedacht hebben? En Nauta schreef artikelen — zijn bevindingen werden gepubliceerd in Story en in verschillende zondagsbladen.

En hij hield lezingen. Op een keer noemde hij, sprekend voor een gehoor in Den Bosch, behalve produkten van Bioform ook die van andere produkten. Maar de zoon van de directeur zat met een bandrecordertje achter in de zaal en de directeur riep de volgende dag Nauta op het matje. Het contract is enige maanden later ontbonden, maar het in het contract opgenomen concurrentiebeding over een tijdvak van vijf jaar bleef gehandhaafd. Vandaar het kort geding.

Vrij Nederland had beslag weten te leggen op het "voorlopige concept"-contract voor de radiopraatjes over homeopathie. Het eerste punt was: 5 jaar 1 miljoen in buitenland (schoon); het tweede punt betaling in maandelijkse termijnen van plm. 17.000 per maand. Volgens het derde punt moest directeur H.Hutting van Bioform geruime tijd van tevoren de tekst van de radiopraatjes ontvangen. "De produkten welke in overleg gekozen worden zullen ook daadwerkelijk genoemd worden". Punt 4 vermeldde: "Rink Nauta *verplicht zich alleen en zonder uitzondering* datgene te promoten dat ten eerste uiteraard in het onderwerp past, doch dat slechts commerciële revenuen brengt aan degenen welke daar door H. Hutting voor aangewezen worden".

"*Aankoop van vijftien minuten zendtijd op de Trosradio*", zo brandmerkt VN dit onfrisse ontwerpcontract.

---o---

PODO-ORTHESIOLOOG

Gelukkig dat we de nieuwe Van Dale bij de hand hebben, want zo kunnen we gewaar worden wat er achter die geleerde term schuilt. De podo-orthesiologie is een medisch specialisme dat zich bezig houdt met de correctie van voetafwijkingen door middel van steun- inlegzolen, aangepast schoeisel en dergelijke. Een beoefenaar van de podo-orthesiologie schreef een dame met rugklachten bepaalde zooltjes voor, die wat minder volumineus waren dan de steunzolen door een ander voorgeschreven, die haar geen baat hadden gebracht.

De dunnere zooltjes brachten geen enkele verandering in het euvel. Opnieuw reed de betrokkene naar de haar aanbevolen podo-orthesioloog, een flink eind buiten haar woonplaats gevestigd.

Hij ontving haar met een verrassende mededeling: U lijdt aan een nierziekte. Hij schreef de verbaasde patiënte weer een ander soort zooltjes voor en liet dat vergezeld gaan van de verbazingwekkende profetie: Als U deze zooltjes zult dragen wordt de urine donker van kleur. Daar moet U niet bang van worden, want het is de weg naar de genezing.

Ze ging de nieuwe zooltjes dragen maar er gebeurde niets — de rugklachten verdwenen evenmin. Het werd haar duidelijk dat deze podo-orthesioloog niet degene was bij wie zij soelaas zou moeten vinden.

---o---

Knipsels, vouwbladen?

De redactie van ons Actieblad tegen de Kwakzalverij houdt er zich voor aanbevolen

FISCUS PAKTE MAN VAN DE GENEZENDE STENEN AAN

De lezer van dit blad weet inmiddels waar hij "edel-en halfedelstenen" kan kopen ter genezing van ik-weet-niet-hoeveel kwalen. Daarvoor moet men naar Godlinze in Groningen, waar zelfs touringcars vol toeristen "aanleggen" om een bezoek te brengen aan de "marmerkoning" Bruno Santenera die beelden tentoonstelt. *Over "Het stenen tijdperk van Bruno Santenera uit Godlinze"* publiceerden wij in juni 1983 een uitvoerig artikel. In "vertrouwelijke gesprekken" met patiënten overlegt Santenera, zo bleek, welke stenen zij zouden moeten kiezen om van een kwaal verlost te worden. Een *onbetamelijk staaltjes van kwakzalverij.*

Onlangs was Santenera weer "in het nieuws". Hij ketende zich zelf vast aan het belastingkantoor te Delfzijl en liet zich fotograferen: een protest tegen een forse belastingaanslag. Santenera zou een belastingschuld *hebben van ruim drie ton.*

Met een achttien centimeter hoge en twee kolom brede foto stond Santenera in het Algemeen Dagblad: de aankoop van de handboei om zich vast te ketenen aan het belastingkantoor heeft zijn geld dus wel opgebracht. Van *publiciteit is Santenera immers allerminst afkerig en een* conflict met de belastingen doet hem voor het oog van het publiek geen kwaad. De handel in "genezende" stenen kan worden voortzet, daar in Godlinze.

ONDER DE VLEUGELS VAN OSWALD

Er is een ware wildgroei van alternatieve instellingen en organisaties: ieder probeert een graantje mee te pikken in wat volgens sommigen een aanzwellende stroom is, terwijl anderen, men moet nu eenmaal afgaan op het "natte vingerwerk", van oordeel zijn dat er meer sprake is van een verplaatsing van het ene alternatieve naar het andere alternatieve circuit. De mode is machtig!

Als "Nederlandse tak" van de internationale associatie "Freedom of Choice" is een nieuwe patiëntenvereniging opgericht, die de naam van De Keus heeft gekregen. Wij hebben De Keus nog niet aangetroffen bij de lijst van lid-organisaties van het Lopag (Landelijk overleg van patiëntenorganisaties voor alternatieve geneeswijzen). De nieuwe vereniging wil de leden bijstaan met het maken van een keus: welke alternatieve genezer voor hun kwalen in te schakelen. Artsen staan, zo erkent men, lang niet altijd te trappelen om hun patiënten door te verwijzen naar een alternatieveling. En als ze het wel zouden doen — hoe kunnen ze dan weten wie "die beste" is? De Keus wil die taak overnemen. De vereniging is voor samenwerking tussen allopathie en natuurgeneeswijzen, zo wordt vermeld.

"Voor Progressieve Geneeskunde"

De mededeling over de oprichting Van De Keus

troffen wij aan in een blad van de stichting Voorlichting Natuurgeneeswijzen. Voorzitter van deze stichting is de heer H. Oswald. Oswald was in september vorig jaar van de partij bij de oprichting van de **Stichting Vrije Universiteit voor Progressieve Geneeskunde,** De naam universiteit is, gelijk bekend, niet beschermd. Op de uitnodiging viel te lezen: Deze universiteit is gericht op het opleiden van vakbekwame therapeuten met als specialisatie degeneratie-ziekten" (lees kanker) De stichting beschikt over het pand Velperweg 97 te Arnhem. Het welkomstwoord werd gesproken door H. Oswald. Bij deze gelegenheid liet hij achter zijn naam een Engelse graad vermelden Ph.D., waaruit wij moeten afleiden dat hij filosoof is.

Er volgden toen nog drie andere sprekers nl. de energetisch therapeute en electro-acupuncturiste mevr. G. Hensen, de chirurg b.d. S. Bok (hij is cel- en enzymtherapeut) en G.S. Blokker N.D., die behalve homeopaat ook "electro- en energetisch therapeut" is.

De hierboven genoemde stichting voorlichting natuurgeneeswijzen van waaruit de oprichting van de patiëntenvereniging De Keus een voor de hand liggende ontwikkeling lijkt — is gevestigd in het pand Slimmeweg 9 te Sloten (Amsterdam) waar ook een groepspractijk van alternatieve therapeuten is gevestigd waarin H. Oswald de scepter zwaait.

Uit het donkere dal vandaan?

Wij zijn de naam van Oswald al eens eerder tegengekomen. Als onderdeel van de beurs voor natuurlijke en alternatieve geneeswijzen Naturamed '83 werd in het Jaarbeurscomplex te Utrecht, net als dit jaar een congres gehouden. Volgens een artikel in het Dagblad voor Westfriesland van 3 oktober 1983 wilde H. Oswald, "voorzitter van de Stichting Voorlichting Natuurgeneeswijzen en Europees voorzitter van de (in de Ver. Staten opgerichte) "Freedom of Choice Movement in Cancer Therapy", vooral bereiken dat de natuurgenezers uit de sfeer van de kwakzalverij worden gehaald".

Ook toen had Oswald het over het betere samenwerking die hij voorstond tussen allothapie en alternatieven. "Wij willen de traditioneel werkende huisartsen duidelijk maken, dat we al lang uit het donkere dal van de kwakzalverij zijn".

Op het congres van 1983 zou de Portugese arts R. Rodriguez een nieuwe kankertherapie presenteren. We hebben daar niets meer over gehoord. Wel is dezer dagen de "Vrije Universiteit voor Progressieve Geneeskunde" in opspraak gekomen.

GEZONDHEIDSZORG ACHTER DE KOMMA

Op 29 maart van dit jaar organiseerden stichting Sympoz en Academie De Aemstelhorn in de aula van de Vrije Universiteit te Amsterdam een symposium over "Gezondheidszorg achter de komma", opvattingen over commercie en bedrijfsvoering en de gevolgen voor managers, beroepsgroepen en patiënten. Het verslag van het symposium is thans in boekvorm verschenen. Het bevat inleidingen van prof. Van Aalderen, Anbeek, Herman Bode, Andrée van Es, dr. Klinkert, dr. Peters, prof. Polak, prof. Van Praag, prof. Van der Werff, Van der Wilk, drs. Marie-José Willemse. Centrale thema's zijn o.a. management versus professie, profijt versus solidariteitsbeginsel, bedrijfsmatige aanpak versus kwaliteit van zorg en volksverzekering versus particuliere markt. Ook discussies en een nabeschouwing zijn opgenomen. Het boek is te bestellen door *f* 18.50 over te maken op postgiro 522866 of Rabobank Amstelveen 392384841 ten name van de stichting Sympoz, Plantsoen Laanhorn 17 te Amstelveen onder vermelding van "Symposiumboek AA".

OMSTREDEN DEL FERRO-METHODE

Petra Joustra is in de Telegraaf onlangs nog eens ingegaan op de omstreden Del Ferro-methode om stotteraars te behandelen. Del Ferro heeft een erkenning gekregen van het ministerie van Volksgezondheid, maar een van de voorwaarden was wel dat hij met erkende logopodisten moet werken. Hij heeft er inmiddels twee in dienst, die hijzelf heeft "bijgeschoold".

De deskundigen blijven echter skeptisch. Petra Joustra citeert in haar artikel voorzitter J.H.A. Leenders van de Vereniging van Logopedie en Foniatrie: "Wij zullen beslist niet ontkennen dat sommige stotteraars gebaat zijn met die therapie. En dat vinden we natuurlijk prima. Maar anderen zij weer meer geholpen met een andere methode. Del Ferro's therapie is kortom niet hét antwoord op het stotteren. Bovendien is hij nog te kort bezig om te zien of stotteraars die nu zijn genezen dat ook op lange termijn blijven".

En verder, op de opmerking van Del Ferro dat de opleiding logopedie "een ramp is": De meesten logopodisten kunnen wel degelijk helpen. En wat iedereen vergeet, is dat jaarlijks zo'n 1500 logopedisten die op scholen beginnende stotteraars signaleren dat gestotter al in de kiem smoren.

Len del Ferro is operazanger geweest. Hij heet eigenlijk Leonard Keyser. Del Ferro is zijn artiestennaam.

ALLES OM TE VERMAGEREN...

Een 52-jarige Amsterdammer die naar zijn zeggen over paranormale begaafdheden beschikt "behandelde" twee minderjarige meisjes, die hij van stress zou afhelpen terwijl ze tegelijkertijd enige pondjes zouden afvallen. De behandeling bleek te bestaan uit het bewusteloos maken met behulp van slaappillen, waarna de man ontucht met de meisjes pleegde. Een van de meisjes was jonger dan zestien jaar. De man is veroordeeld tot vier maanden gevangenisstraf met aftrek van voorarrest.

Actieblad

DECEMBER 1985
96STE JAARGANG, NR. 4

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

UITGAVE VAN DE VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ, VERENIGING TOT EVALUATIE VAN ALTERNATIEVE BEHANDELMETHODEN EN TOT BESTRIJDING VAN DE KWAKZALVERIJ

Redacteur: J. Th. Balk, Keverberg 54, 1082 BE Amsterdam *Verschijnt 4 x per jaar*

PARAVISIE: DE ONZIN OP EEN KLUITJE

Het kan niet op, mensen! In de strijd om de gunst van de kijkers en de luisteraars gooien we met een gerust hart de dolste dingen de ether in. Veronica heeft een radioprogramma over "paranormale zaken", "Het zwarte gat". Men heeft het nog gepresteerd om in Rotterdam een manifestatie te organiseren, de z.g. Paravisiebeurs. Bas de Hond vertelde er een en ander over op de Achterpagina van NRC Handelsblad. Hij ontmoette op die paravisiebeurs twee mannen die zich bezig houden met het z.g. stemmenfenomeen: het beluisteren van de stemmen van de doden.

Een of andere stemmen-"deskundige" die het vaak aan de stok had gehad met prof. Tenhaeff — die zijn bedenkingen had tegen het spiritisme — had na diens overlijden (1981) contact met hem gezocht. "Is het mogelijk met doden te spreken?" "Het is mogelijk" zegt een beverige stem, door de deskundige op de band vastgelegd en door Bas de Hond beluisterd. Een kortegolfuitzending onder slechte condities, noteert deze. Maar de deskundige zegt: "Dit is mijn mooiste stem".

Er moesten op die Paravisiebeurs ook zo nodig natuurgenezers acte de présence geven. Een hunner had twaalf preparaten uitgestald, voor elk teken van de dierenriem één. Het is derhalve een compleet systeem, orakelt de genezer tegen Bas de Hond, die we hier nogmaals citeren. De preparaten verhelpen stoornissen in "je aura". Het is dom om naar een dertiende preparaat te vragen: er zijn toch immers maar twaalf sterrebeelden?

De toeloop bij Paravisie was zeer groot. Op last van de brandweer moesten op zekere ogenblikken de ingang van de Rotterdamse koopmansbeurs waar deze driedaagse "manifestatie" werd gehouden worden gesloten. Paragnost Rob Spijkers van Het Zwarte Gat moest toegeven dat men zich een beetje verkeken had op de belangstelling.

Nog meer goocheltoeren

Ergens was nog een proefneming gaande met de opwekking: "Kijk of u de computer kunt beïnvloeden, net als Uri Geller". Uri Geller was immers de man die lepeltjes verboog etc. en andere wonderen verrichtte — maar dat bleken keurig geprepareerde goochelaarskunsten te zijn: een supergoochelaar derhalve of, zo men wil, een bedrieger. Kennelijk was het vervolg, de ontmaskering van Uri Geller, de schrijver van de tekst "Kijk of u..." ontgaan. Of het was iemand, die alleen maar las wat in zijn straatje van pas kwam. Dat komt trouwens meer voor in de wereld van "Paravisie"...

Op gezag van Bram Pols van het dagblad Trouw vermelden wij nog dat daar op Paravisie ook de stenen-genezerik Bruno Santenera uit het Groningse Godlinze van de partij was. Zijn discipline wordt aangeduid als "hydrogemmomagnetomineraaltherapie" — een lang woord maar het kost in elk geval goed geld. Santenera gebruikte voorbedrukte schema's en de viltstift die over het papier gleed bleek te eindigen op nr. 29 van de collectie van Santenera. Deze magnetobron wordt thuis gestuurd voor 164 gulden.

Paranormale rustbank

Een aardig meubelstuk ontdekte Bram Pols ook nog, namelijk de Oasis-rustbank. Wie zich op die rustbank nederlegt wordt verzadigd met "negatiefgeladen lucht-ionen". Wat moet de rustende daar nu mee? Welnu de elektrische oxido-reductie in de lichaamscellen wordt door die negatief geladen luchtionen in sterke mate bevorderd. De Oasis-rustbank kost *f* 3995. Een mens moet wat over hebben voor zijn gezondheid.

De scepsis

De scepsis van de verslaggever bleek nog een zware deuk op te lopen toen spiritisten een tafeldans lieten uitvoeren, z.g. met alleen de vingertoppen de tafel — een zwaar eikenhouten geval — beroerend. Dat geschiedde door een aantal in trance verkerende vijftigers. "En ge geleuft dat, Bram?"

Een nuchter opmerking overigens, opgetekend uit de mond van een man die op de band stemmen uit het hiernamaals verzamelt, maar met beide voeten op de grond staand de menigte aanschouwde die op de trappen van het Rotterdamse beursgebouw een blik naar binnen probeerde te werpen: "Er wordt wat afgezocht in Nederland".

GAAT UW HART OOK UIT NAAR KNOFLOOK?

"Bij de tegenwoordige stand van kennis is er geen reden om gunstige effecten voor de gezondheid te verwachten bij het gebruik van knoflookcapsules of -tabletten of van grote hoeveelheden knoflook. Voor

Vereniging tegen de Kwakzalverij

Opgericht 1 januari 1881
Correspondentie-adres: Bergse Dorpsstraat 101
3054 GC Rotterdam; tel 010-187149

BESTUUR:
Voorzitter: C.W.Chr. Deurman, Arnhem
Secretaris: I.A. van de Graaff, Rotterdam
Penningmeester: H.A.M. Voorbij, Vinkeveen
Leden: G.R. van den Berg, Amsterdam
prof. B.S. Polak, Amsterdam
D. Uitterdijk, Medemblik
Adviserende leden:
S. Lelie, Middelburg
prof. dr. F.A. Nelemans, Duivendrecht
Postgiro van de Vereniging: **32237** ten name van Penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, Vinkeveen.
De **contributie** bedraagt thans *f* 30; voor studenten en leerlingverpleegkundigen *f* 10; begunstiger wordt men door een schenking aan de vereniging van minimaal *f* 100.

wie er van houdt is het een goede smaakmaker", aldus Voedings Informatie, het maandelijkse voorlichtingsblad van het Voorlichtingsbureau voor de Voeding in Den Haag.

Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat knoflook het cholesterolgehalte in het bloed doet dalen en de bloedstolling vertraagt. De effecten zijn echter niet zodanig dat er bij de preventie van hart- en vaatziekten rekening mee moet worden gehouden. Wel is bekend dat wanneer men veel knoflook eet dit niet alleen kan leiden tot de bekende knoflookgeur maar ook tot bijv. flatulentie en maagbeschadigingen.

Er komen overigens steeds weer nieuwe knoflookpreparaten op de markt zoals het Japanse Kyolic, dat geen knoflookgeuren opwekt. Volgens een reclame voor Kyolic zouden Amerikaanse topatleten dit Japanse preparaat als aanvullend voedingsmiddel gebruiken. Gefermenteerde knoflook, biergist, weipoeder, algen en tabletteerstof vormen de inhoud van de capsules Kyolic.

Producten als ginseng, lecithine, knoflook en stuifmeelpollen zijn **waren** in de zin van de Warenwet. Zij vallen niet onder de geneesmiddelenwetgeving. Misleidende claims zoals ook de claims die een preventieve, lenigende of genezende werking voor ziekten, kwalen of gebreken bij de mens aangeven, zijn verboden. De tekst van het reclameblad over Kyolic dat Pharmafood te Putten op de Veluwe verspreidt is wel op 't kantje af: met vette letters wordt een bron vermeld als de Raad van de Amerikaanse Academie voor Preventieve *Geneeskunst*.

Ongenuanceerde propaganda

Het reeds geciteerde artikel in Voedings Informatie wijst nog op een leemte in de wetgeving. Bij het verspreiden van strooivouwbladen waarin geen merknamen worden genoemd maar wel gezondheidsclaims worden gemaakt is onze tegenwoordige Warenwet niet van toepassing. Producenten en handelaren die ginseng, lecithine etc. op de markt brengen weten van deze omstandigheid op een handige manier gebruik te maken. "De consument moet al sterk in zijn schoenen staan om aan vaak ongenuanceerde propaganda weerstand te bieden en om aan dergelijke, meestal dure preparaten, geen geld te besteden".

De samenstelling is vaak niet bekend, de zuiverheid van de preparaten onzeker en het werkingsmechanisme nog zeer onduidelijk, stelt het Voorlichtingsbureau voor de Voeding.

De conclusie luidt: Het gebruik van produkten als ginseng, knoflook, lecithine en stuifmeelpollen moet niet worden aanbevolen. Dit op grond van de onduidelijke verhouding tussen mogelijke voor- en nadelen. Mogelijke gunstige effecten bij sommige gebruikers — die erin geloven — zijn wellicht toe te schrijven aan een placebo-effect, met name in het geval van psycho-somatische aandoeningen.

Boerhaave waarschuwde al voor de misvatting dat een duur uitheems produkt als ginseng noodzakelijkerwijs een goed produkt is. De ginseng wordt in de Oosterse volksgeneeskunst al eeuwen gebruikt als tonicum voor lichaam en geest. De tonicumachtige ginsengprodukten bevatten 10 à 12 pct. alcohol: bij geregeld gebruik is de kans op alcoholisme niet uitgesloten. Overmatig ginsenggebruik leidt tot slapeloosheid, bloeddrukverhoging (soms verlaging), diarrhee, huidafwijkingen, depressie of juist euphorie, uitblijven van menstruatie, anorexie. Voorzover nu bekend is er geen aanwijsbare reden om aan te nemen dat het innemen van ginseng- en ginsengpreparaten van enig nut is voor de mens. Ook het nut van extra lecithine in de vorm van preparaten is nog niet aangetoond. Onderzoeksresultaten naar mogelijke daling van het cholesterolgehalte van het bloed door gebruik van lecithine spreken elkaar tegen.

En wat de stuifmeelpollen betreft — over de "geneeskrachtige werking" bestaan geen wetenschappelijke gegevens. Ook is er geen bewijs, aldus het artikel in Voedings Informatie, dat de prestaties van sportlieden er door zouden verbeteren. Het consumeren van pollen kan mogelijk allergische reacties veroorzaken. Laat de pollen derhalve maar bij de bijen — die hebben er meer plezier van.

DE ROOKWOLKJES VAN DE KREEFT

Om de week maar goed te beginnen heeft de TROS-radio op maandagochtend een astrologische rubriek. In de weekeditie van Het Vrije Volk vonden we op de pagina van Els Smit een gesprek met de full-

time astrologe Astrid Antónczyk, die de rubriek verzorgt. Astrids ontmoeting met deze tak van pseudo-wetenschap dateert van 1971. Gedachtig het "de liefde van de man gaat door de maag" informeerde haar toenmalige echtgenoot: Astrologie, kun je dat eten?

Ze is een "kreeft" en is omgeven door kreeftvrienden en wat vrienden van een ander sterrenbeeld. Maar ze doet in Het Vrije Volk in hoofdzaak uit de doeken hoe ze is afgeknapt op het maken van reclamecampagnes voor consumptie-artikelen. Vier jaar na haar duik in de astrologie kon ze een zwager in de problemen aan de juiste studierichting helpen. De paragnost Jack Chandu ontving haar "in audiëntie" en voorspelde haar: Je vindt je eigen weg wel. Ook kwam ze in contact met de kring rondom Simon Vinkenoog, die zoals men weet o.a. redacteur is van Brest. Ze maakte een horoscoop van een vrouw met kanker en "schrok van de verkeerde operatie die de reguliere geneeskunst op de vrouw uitvoerde". Zelf heeft ze haar borstkanker "op wilskracht" en een dieet genezen. Dat ze aanhangster is van het Moerman-dieet spreekt vanzelf. Ze laat zich overigens wel fotograferen met een sigaret in de hand en vóór zich een asbak vol peukjes. De rookwolk van de kreeft!

HELDEN OP SOKKEN: HET MAGNETISCH VELD VAN DIRK JAN

We hadden hem al eerder in de peiling: Dirk Jan Visscher, de man die sokken voorziet van een "magnetisch veld". En daarmee allerlei klachten zegt te kunnen verhelpen. Het lijstje is nogal uitgebreid: allergieën, astma, bronchitus (sic!), evenwichtsstoornissen, hoofdpijn/migraine, overspanning, reumatische aandoeningen, rugklachten, spieraandoeningen, vermoeidheid, onstekingen.

Nu komt hij voor de dag met grote advertenties voor zijn bio-magnetische sokken. Van verschillende kanten ontvingen wij de advertentie die op de achterpagina stond van Denken & Doen. Dit is het maandblad van de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen. Een inzender uit Bergen op Zoom voorzag de advertentie van de kanttekening "Zou het IVHA hier ook haar goedkeuringslabel aan hechten?" Dat IVHA is het Instituut voor Huishoudtechnisch Advies dat keurmerken verleent.

De advertentie van "Eline Products" te Badhoevedorp is het bekijken waard. Zij wordt gesierd niet alleen door het portret van de uitvinder maar ook door de foto van voetballer Johan Neeskens die dankzij zijn speciale sokken in staat was in minder dan de helft van de tijd in de top weer mee te kunnen draaien".

Dirk Jans flexibele magneet

Is dat even een getuigenis? Ja, laat die Dirk Jan maar lopen. Reeds als kleuter bleek hij over paranormale gaven te beschikken. Nu is hij 52 jaar. Hij heeft sedert zijn peuterjaren de heilzame werking van magnetische krachten bestudeerd. Op basis van deze wetenschap ontwikkelde onze wonderdoener een flexibele magneet en ontwierp de Poli-2000 biomagnetische sok. Aangezien, zo vernemen we uit deze advertenties de belangrijkste lichaamsfuncties in de voeten samenkomen (het stáát er!) en daar hun raakpunt hebben is de Poli-2000 sok het "Ei van Columbus": een gemakkelijke doe-het-zelf therapie die ononderbroken met de energie van het eigen lichaam werkt.

Wie het begrijpt mag het zeggen.

Helaas wordt ons het geheim van de smid niet onthuld. De sokken worden namelijk opgeladen. Er wordt een zwak magnetisch veld ingebracht, waarbij gebruik wordt gemaakt van een edel metaal. Dat veld blijft lang bestaan. Sokken die na vier maanden dragen veel gaten vertoonden bleken nog over een magnetisch veld te beschikken dat "nog niet noemenswaard was aangetast".

Nog eens: wie het begrijpt mag het zeggen.

In Vijfhuizen in de Haarlemmermeer is de fabriek gesticht die de sokken vervaardigd in verchillende maten en kleuren. Onder aan de advertentie is de bestelbon aangebracht. Prijs: ƒ98,75.

"Last van kleine ongemakken"

Verbazing was ons deel te vernemen dat chirurg W.J. van der Ven uit Zeist volgens de advertentie Visscher met zijn goedkeuring steunt en de sokken een "goede alternatieve hulp voor een breed scala van lichaamelijke ongemakken en defecten" noemt. Verbazing was ook ons deel te vernemen dat, weer aldus de advertentie, de orthopedisch chirurg J.H.J.P.M. Kortmann uit Son de Poli-2000-therapie een nuttig hulpmiddel noemt "voor wie last heeft van kleine ongemakken". Aambeien bijvoorbeeld, dokter?

Hoe dan ook: ene Corrie van Gorp ervoer dat een verrekte spier in haar schouder, opgelopen tijdens het tennissen, ineens geen pijn meer deed toen ze de biomagnetische sokken had aangetrokken.

Wat de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen betreft — die wijst met de redactie van haar maandblad de verantwoordelijk voor de inhoud van de advertenties af. Bosch & Keuning te Baarn houdt zich met de acquisitie bezig. Zo'n advertentie te werven is niet iets om er voor op de schouder te worden geklopt, Bosch & Keuning.

VOORLICHTING AAN DIABEET MOET BETER WORDEN

Huisartsen en internisten besteden qua voorlichting te weinig tijd en aandacht aan diabetespatiënten. Dat is niet helemaal aan de artsen zelf te wijten. De Nederlandse gezondheidszorg is in feite niet berekend op een voorlichtende taak.

Deze mening verkondigde prof. dr. J. van der

Meer, internist in het Academisch Ziekenhuis van de Vrije Universiteit in Amsterdam, onlangs op het jubileumcongres van de Diabetes Vereniging Nederland.

Juist een diabeet moet nauw betrokken zijn bij de behandeling. Voorlichting is daarom van groot belang, aldus Van der Meer. Hij wil dan ook dat de gezondheidszorg meer aandacht gaat besteden aan de verbetering van die voorlichting, dan aan de vervolmaking van allerlei behandeltechnieken, zoals het insulinepompje.

"Met betere voorlichting bereik je grote groepen diabeten, terwijl een of andere gespecialiseerde techniek slechts voor enkelen van belang is," aldus Van der Meer.

Het Symposium "DVN: leven voor diabeten" is door de Diabetes Vereniging Nederland georganiseerd wegens het veertigjarig bestaan. Het geven van voorlichting staat bij de DVN hoog in het vaandel. De DVN krijgt ook vaak klachten van leden die vinden dat hun arts te weinig aandacht aan hen schenkt.

Het symposium werd niet alleen door diabeten bezocht, maar ook door artsen, verpleegkundigen, apothekers en diëtisten. Met het symposium wilde de DVN met name ook de professionele hulpverleners bereiken.

De Diabetes Vereniging Nederland werd in 1945 opgericht en heeft nu meer dan 36.000 leden.

VITAMINE-ARTS UIT AMBT GEZET

Ware publicitaire stormen hebben gewoed rondom het hoofd van de alternatieve Leeuwarder arts J.W. Visser, de man die al te sterk in de macht van vitamines geloofde. Hij beweerde 250 ten dode opgeschreven patiënten met zijn vitaminekuren te hebben gered. In ons nummer van september 1984 hebben wij melding gemaakt van het feit dat de arts door het medisch tuchtcollege te Groningen uit zijn ambt was gezet. Hij is daarvan in beroep gegaan. Het besluit is thans bekrachtigd. Omdat hij zich maandenlang schuilhield nadat zijn faillisement was uitgesproken — ook dat nog! — werd hij in gijzeling genomen. Maar in de politiecel werd hij onwel en hij moest naar het ziekenhuis worden overgebracht.

Ter zake echter. Wat was er met Visser aan de hand? Het betrof de behandeling van een 40-jarige vrouw. Haar huisarts had haar aangeraden in verband met een bobbeltje in haar borst een specialist te consulteren. Op aanraden van Visser deed zij dit echter niet. Na een jaar van Vissers alternatieve behandeling was het gezwel zo groot geworden dat een borst moest worden afgezet. Volgens deskundigen van het Antoni van Leeuwenhoekhuis had men het een jaar eerder nog onder controle kunnen krijgen.

De werkwijze van Visser was niet van originaliteit ontbloot — helaas wel van kwaliteit. Hij stelde namelijk geen diagnose maar liet zijn patiënten een lijst van 22 vragen invullen. Uit de antwoorden leidde hij af welke vitamines de patiënt nodig had. Zo eenvoudig was dat. Visser verklaarde: "Ik kijk niet naar de klachten van de mensen, ik kijk hoe ze in elkaar zitten".

DE GENEZENDE PASTOR VAN BAARN

Pastor F.J.J. Saelman te Baarn doet aan handoplegging. Elke woensdagochtend kan men dit tafereel waarnemen in de Maria Koninginnekerk te Baarn. In de Gooi- en Eemlander heeft Bert Pol daar een uitvoerig verslag van gegeven.

De patiënten komen van verre. Een echtpaar uit Weiteveen, niet ver van Coevorden, komt al geruime tijd bij de pastor. De vrouw heeft een spierziekte. Dankzij pastor Saelman zou de ziekte niet verergerd zijn. Een kankerpatiënte vertelde zich weer fit te voelen. "En ik kan weer een heleboel doen". Iemand uit Brabant met "spanningen in de nek" is door de wonderdoende pastor genezen.

Saelman verricht al vier jaar lang genezingen. Niet à la Johan Maasbach, de evangelist. Ook niet met bezwerende geluiden. Soms is er handoplegging, maar het komt ook voor dat de pastor alleen maar naar de mensen kijkt.

Volgens de Gooi- en Eemlander was Saelman, afkomstig uit Hilversum, jarenlang priester in Brazilië. Hij behoort tot de congregatie van de Redemptoristen. Op zondagochtend leidt Saelman de kerkdiensten met de eucharistieviering. Op woensdagavond houdt hij een "genezingsuurtje" per telefoon. "Als iemand belt en hij of zij heeft last van de nek, dan begin ik met mijn hoofd te draaien. Door de energie die ik uitstraal worden ze rustig en de pijn verdwijnt".

Zelf tobt hij overigens wel met een moeilijkheid. "De energie hoopt zich zo in mij op dat ik af en toe ritmestoornissen heb van mijn hart. Ik weet er geen raad mee."

Pastor Saelman kon, zegt hij, al lang genezen zonder dat hij er zich van bewust was. Hij bezocht eens een zieke in zijn parochie, een lijder aan botkanker, die verging van de pijn. "Ik ben me toen op de man gaan concentreren. Even later zat hij recht op in bed." Saelman zelf tintelde van binnen.

Het woord gebedsgenezing verwerpt de Baarnse pastor. Hij voelt het meer als een oerkracht en zegt dat "God door mensen heen werkt". Er is wel eens een afvaardiging van de aartsbisschop bij Saelman gekomen, maar daar is het bij gebleven. Hij kreeg geen commentaar te horen over zijn activiteiten. Contact met collega's heeft de Baarnse pastor niet. "Ze zijn bang voor me", aldus Saelman, die verzekert dat zijn manier van evangelieverkondiging en genezing "het nieuwe" is waarop de kerk gewacht heeft.

MAJAFRA EN TENHAEFF

In een aantal regionale dagbladen kwam de helderziende Majafra zeer uitgebreid aan het woord. Onbegrijpelijk hoe men een paar miljoen lezers zulke onzin durft voor te zetten als verkondigd door deze Albert Frankenhuis. Hij is in Amsterdam gevestigd, houdt dagelijks zittingen in een achterzaaltje van een café in Amsterdam-West maar komt uit Enschede. Zijn vader kon wratten "lezen". "Dan murmelde hij wat en noemde precies de datum waarop het over zou zijn. Dat klopte altijd", aldus "Majafra", die zich de oudste helderziende van Nederland noemt.

Majafra beweert dat hij eens in "opdracht van de Hoge Raad" getest is door prof. Tenhaeff. Die vond hem fantastisch. Als tussendoortje voorspelde hij Tenhaeff dat deze weduwnaar zou worden en met zijn secretaresse zou trouwen. Is volgens Majafra uitgekomen.

De man ziet en geneest ook op afstand. Hij heeft bijzondere krachten in zijn handen. Als hij die boven een bak palingen houdt komen de dieren omhoog. Lichtelijk walgingwekkend is het advies aan vrouwen die geen kinderen kunnen krijgen: "bij de gemeenschap een foto van Majafra's handen onder het achterwerk".

Maar om van zijn helderziendheid gebruik te maken voor de toto en lotto? Neen, zegt Majafra, dat mag niet. "Omdat ik de gave heb. Ik ben een instrument van God". Maar omdat hij toch ook moet leven laten zijn cliënten wèl een "geschenkje" achter.

MEDICA 85
DUSSELDORF
20.-23.11.1985

HEILPRAKTIKER HOEVEN NIET TE LEREN!

Ter inleiding van het 17e internationale congres met tentoonstelling onder de titel Medica 85 in de gebouwen van de Nowea te Düsseldorf van 20 tot 23 november gehouden was er een persconferentie. Daar voerde het woord de voorzitter van Medica 85, prof. dr. Ernst Fromm uit Hamburg. Prof. Fromm is erevoorzitter van de Bundesärtzekammer en van de Deutsche Ärtzetag. Het zeer omvangrijke congres wordt georganiseerd door Medica, Deutsche Gesellschaft zur Förderung der Medizinische Diagnostiek e.V.

De toespraak van Fromm betrof de bijscholing van de arts. Fromm is een geharnast tegenstander van de alternatieve niet-wetenschappelijke genezerij, die zich in Duitsland vooral manifesteert onder de noemer van "Heilpraktiker". In zijn toespraak ontbrak dan ook niet een sneer aan het adres van deze Heilpraktiker.

Een arts kan in moeilijkheden komen doordat hij verzuimt zijn literatuur bij te houden, omdat hij geen enkele bijscholing volgt en onwetend blijkt ten aanzien van moderne medische ontwikkelingen. Maar er worden weinig processen wegens het overtreden van de regels "der ärtzliche Kunst" gevoerd tegen Heilpraktiker. Die behoeven immers niets te leren! Men moet ze dus vrijspreken. Dat leren is voor deze Heilpraktiker "völliger Unsinn". Ze beroepen zich op hun persoonlijk "magnetisme" en wie ze daarover aanspreekt krijgt te horen: "Ik heb een ander wereldbeeld".

Prof. Fromm vond interdisciplinaire congressen als die van Medica buitengewoon belangrijk in een tijd van specialisatie.

In het zeer uitgebreide programma van de vier congresdagen te Düsseldorf troffen ons, behalve actuele thema's als de Aids-situatie in 1985, parasieten bij gastarbeiders, het gebruik van laserstralen, toch ook enige onderwerpen van ietwat omstreden aard. Zo was er een zich over de volle vier dagen van het congres uitstrekkende cursus manuële geneeskunst. Dit onder leiding van dr. H.D. Wolff uit Trier. Onder voorzitterschap van prof. dr. J. Bischko uit Wenen kon men voordrachten volgen over acupunctuur. Daarbij werd nadrukkelijk gesteld dat men uitging van de pathophysiologie, niet van de Chinese geneeskunde noch van mystiek! Over de homeopathische behandeling van chronische ziekten vielen voordrachten te beluisteren onder leiding van dr. K.-H. Gebhardt uit Karlsruhe. De in de kolommen van dit blad al eens genoemde dr. H.A. Nieper uit Hannover was van de partij bij "aspecten van de moderne medische oncologie". Bij de neuraaltherapie kwam onder leiding van een docent van de Weense universiteit dr. H. Tilscher "Therapeutische Lokalanästhesie" aan de orde.

Terwille van het internationale bezoek aan het congres werden bij een aantal van de ruim 120 verschillende bijscholingscursussen simultaanvertalingen in de Engelse taal gegeven. In totaal is het congres door 15.000 artsen en beoefenaars van paramedische beroepen bezocht.

HOMEOPATHIE: GEDULD IN EEN FLESJE

Homeopathie, dat is duidelijk, is weer erg in. Het spul in het flesje is bij de bereiding nog altijd geschud op de wijze, die "Urvater" Hahnemann dat tweehonderd jaar geleden voorschreef en een van de "pré's" waarop de homeopathie zich laat voorstaan is de onveranderlijkheid van de middelen in de flesjes.

Dirk-Jan Westerwoudt van Haarlems Dagblad had

een gesprek met een arts in opleiding, Max Rogmans *die een onderzoek instelde naar de wijze waarop de* huisarts omgaat met alternatieve geneesmiddelen. Een onderzoek dat tot Haarlem beperkt bleef.

Een huisarts had tegen Rogmans opgemerkt dat homeopathie werkt als "geduld in een flesje". Eén op de tien huisartsen zou namelijk homeopathische geneesmiddelen voorschrijven terwijl hij er geen enkele baat van verwacht. "Baat 't niet, 't schaadt ook niet". De patiënt krijgt dan te horen dat hij driemaal daags 20 druppeltjes uit het flesje met het homeopathisch middel moet nemen. "Dan is de griep over vijf dagen over". Zonder dat middel is de griep na vijf dagen óók over maar de dokter heeft nu de zekerheid dat hij heeft voldaan aan de vraag van de patiënt naar een homeopatisch middel. En de patiënt zegt trots tegen iedereen dat hij zo'n goeie huisarts heeft omdat die hem homeopatische middelen voorschrijft...

Massale consumptie

De jonge Rogmans vervolgt dan tegen de verslaggever: "Er is de laatste jaren een massale consumptie van homeopatische geneesmiddelen ontstaan. Dat is volgens mij (Rogmans, red.) grotendeels een mode-verschijnsel. Hoewel er een groeiend *beweustzijn is onder de mensen dat de bestaande* wetenschap ook niet alle wijsheid in pacht heeft, zit achter het gebruik van homeopatische middelen vaak geen werkelijk inzicht in de werking er van. Ik vind dat er onder het publiek een overdreven geloof is in dat soort middelen. Ik geloof meer in algemene maatregelen als rust. Dat is vaak veel reëler dan een pilletje of homeopatische druppeltjes. Tachtig procent van de ziekten gaat in de regel gewoon vanzelf over".

Volgens het onderzoek van Rogmans laat de overgrote meerderheid van de Haarlemse huisartsen zich in de keuze voor of tegen toepassing van alternatieve geneesmiddelen niet van de wijs brengen. Vijftien procent van de huisartsen was beslist tegen alternatieve geneeswijzen, twintig procent was overtuigd alternatief. Een op de drie zou volgens het onderzoek van Rogmans, een alternatieve geneeswijze in zijn praktijk toepassen. Driekwart van de *onderzochte huisartsen verwijst wel eens een patiënt* door naar een alternatieve genezer.

Vier anthroposofische huisartsen

Onderzoeker Rogmans veronderstelt wel dat Haarlem met vier anthroposofische huisartsen "ruim" *bemeten is wat betreft het aantal alternatieve huis*artsen. Alle twintig alternatieve huisartsen op één na schrijven homeopatische geneesmiddelen voor. Het voorschrijven van homeopatische middelen is vooral een verschijnsel van de afgelopen vijf jaar...

Rogmans komt van de Vrije Universiteit te Amsterdam waar een leerstoel is voor homeopathie. Van een huisarts die bepaald geen geloof in homeopatische middelen aan de dag legde kreeg de jeugdige onderzoeker nog een recept voor homeopathische *kippensoep. "Zet een kip in het venster van een* zonnig raam. Laat dan het bad vollopen. Wanneer je dan de schaduw van de kip in het badwater ziet heb je homeopatische kippensoep".

Ph.d.: DOCTORANDUS

De in Engeland gangbare afkorting Ph.d. voor Philosophiae Doctor wordt, aldus een lezer, al lang in archaïsche zin gebruikt en betekent in feite hetzelfde als bij ons doctorandus. Afgestudeerden van facul*teiten anders dan theologie, rechten of geneeskunde* krijgen in Engeland deze titel. H. Oswald die in Sloten (Amsterdam) een groepspraktijk voor alternatieve geneeswijzen leidt pleegt achter zijn naam Ph.d. te zetten. Hij is dus stellig geen arts. (Over H. Oswald schreven wij in het septembernummer van ons Actieblad. Hij was vorig jaar betrokken bij de oprichting van de stichting Vrije Universiteit voor Progressieve Geneeskunde, gevestigd aan de Velperweg te Arnhem).

FORSE STRAF VOOR VENLOSE NEP-ARTS

"Beerput opengetrokken bij acupunctuurcentrum" zo schreef het Dagblad voor Noord-Limburg na de *inval in een acupunctuurcentrum in de Dominicanen*straat te Venlo. Wij maakten daarvan uitvoerig melding in het septembernummer van ons Actieblad. De 50-jarige directeur heeft inmiddels terecht gestaan in den Bosch (Noord-Limburg valt niet onder het arrondissement Roermond maar onder de arrondissemmentsrechtbank van 's Hertogenbosch.) Hij was niet verschenen maar had wel een bekentenis afgelegd. Het vonnis luidde: twee jaar en zes maanden gevangenisstraf. Dit overeenkomstig de eis.

Wat deze nep-arts, A.G. genaamd, had gepresteerd was niet mis. In de afgelopen jaren had hij herhaaldelijk, aldus opnieuw het Venlose dagblad valsheid in geschrifte gepleegd waardoor hij uitkeringen van het GAK kon bemachtigen tot een totale waarde van bijna een ton. Volgens berekeningen van de fiscus had hij door het zwart uitbetalen van salarissen van medewerkers van het acupunctuurcentrum 's Rijks belastingen benadeeld voor anderhalf miljoen gulden.

Bij het wijzen van het vonnis, waarbij G. — een niet onbesproken figuur naar bleek — werd veroordeeld bleek de Bossche rechtbank zwaar te tillen aan het feit dat de man zich ten onrechte als had voorgedaan: Bordje aan de deur met de titel dr. voor zijn naam, indrukwekkende diploma's aan de muur van de behandelkamer, het dragen van een witte jas. Het personeel moest zich een lichamelijk onderzoek laten welgevallen; ook patiënten onderzocht hij op deze

wijze. Zowel personeelsleden als patiënten hadden daarover geklaagd bij de officier van justitie. Ook in een acupunctuurcentrum te Eindhoven waar de man eveneens actief was waren overeenkomstige klachten gerezen. Hij schrok er ook niet voor terug om recepten uit te schrijven. Zijn tweede vrouw, een jonge acupuncturiste uit Venlo, voerde de (zwarte) boekhouding.

"BINNEN 24 UUR EEN NIEUW GEBIT..."

Wat ik U ontneem is niet fraay
Slechts slechten tand of kies;
Ick brengh straks nieuwe schoonheid aan
De winst komt na het verdriet.

Een tekst om door vriendenhand bezorgd — afkomstig van een tandtechnische instelling. Er is een firma in, wij menen Haarlem die in dergelijke teksten "doet" — keurig in oud-vaderlandse stijl gespeld.

Het tandtechnisch instituut Dentilia in Rotterdam gebruikt, verzekert ons de Consumentengids, een ander soort wervende teksten: "Binnen 24 uur een nieuw gebit. Smakelijker eten, gemakkelijker kauwen en spreken, een belangrijke gelaatsverbetering". Daar voelde een bewoonster van het oosten des lands zich door aangesproken. Zij op weg naar Rotterdam, Dentilia derhalve.

Toen haar kunstgebit, na veel meer dan 24 uur, gereed was paste het zo slecht dat er een nieuw moest worden gemaakt. De Consumentengids vervolgt: ondanks veelvuldig bijwerken kon de betrokkene ook met dit gebit nauwelijks eten en praten. In totaal moest zij zes keer op en neer naar Rotterdam. Ze gaf de moed op en liet elders zonder problemen een goed kunstgebit maken.

Ze had Dentilia echter *f* 1075 betaald en daar wilde zij wel iets van terug zien. Dentilia weigerde — de dame in kwestie viel met haar kunstgebit nog in de garantieperiode en ze kon dus altijd terugkomen om haar kunstgebit te laten verbeteren, zo heette het. Als lid van de Consumentenbond kon de vrouw zich richten tot de juridische ledenservice van deze bond. Ondanks een rapport van deskundigen weigerde Dentilia echter op de eis in te gaan. Op slot van zaken is de zaak aan de kantonrechter voorgelegd. Deze was van oordeel dat Dentilia haar deel van de overeenkomst niet was nagekomen en verplichtte het tandtechnisch instituut de schade te vergoeden, plus de wettelijke rente, plus de kosten van het geding.

IMPOTENTIE TE LIJF MET ACUPUNCTUURNAALDEN

Bij bepaalde bladen — sommige huis-aan-huisbladen niet uitgesloten — ontdekt men een schaamteloze band tussen redactionele tekst en reclame. Zoals in het in Eindhoven verspreide Zondagsnieuws waarin een pagina wordt gewijd aan de activiteiten van de huisarts Klitsie. Hij had een traditionele huisartsenpraktijk maar is nu overgeschakeld op de acupunctuurnaalden. Hij beschikt over meetapparatuur. "Het is een vorm van acupunctuurdiagnose; op de plaatsen waar het gestoord is kun je uitmeten welk homeopatisch middel die storing kan corrigeren".

Slaat men de pagina om dan wordt het oog getroffen door een advertentie bovenaan over de volle breedte geplaatst: Acupunctuur 'n gezond alternatief. Volgens de tekst kan acupunctuur u wellicht helpen bij — even diep ademen, waarde lezer — migraine, gewrichtsafname, lusteloosheid, nervositeit, stress, slapeloosheid, prostaataandoening, gewrichts-, spier- en rugpijn, eetlustbevordering of remming, anti-rook, anti-alcohol, aambeien, impotentie, astma, bronchitis, maag- en darmklachten, menstruatiestoornissen, bloedsomloopstoornissen, gelaatsrimpels, enz. enz.

Artsen mogen geen reclame maken. Klitsie ook niet. Maar dat valt wel te omzeilen, want de advertentie is geplaatst door de stichting acupunctuur, afdeling voorlichting, die een telefoonnummer in Eindhoven geeft. Aan die stichting zijn artsen verbonden... Zo kan men toch op onbeschaamde wijze reclame maken.

"GERENOMMEERDE SPECIALIST": DR. H.C. ALFRED VOGEL

Dat kan de aan Bioforma verbonden uitgeverij UGN b.v. zich best veroorloven: een advertentie van een kwart pagina in het kleurendrukbijvoegsel van De Telegraaf, Weekeinde — goed voor een oplage van driekwart miljoen. Men wil met die advertentie het om de twee maanden verschijnende tijdschrift Beter aan de man (en de vrouw!) brengen.

Alle valse bescheidenheid is over boord gezet: Beter noemt zich Nederlandse populairste gezondheidsblad, een omslag is er bij afgedrukt met een lachende televisiester: Ted de Braak met daarnaast de titel in tegenspraak met de verschijning van Ted de Braak met blonde snor en ruig om de schedel hangend haar: Uw haar onthult waarom u lusteloos bent.

De tekstschrijver van de advertentie heeft zijn best gedaan. "Beter richt de schijnwerper op nieuwe manieren om gezond en blij te leven en biedt steeds weer verrassende inzichten in die andere wijze van beter worden". En verderop: "Gerenommeerde specialisten als dr. Loendersloot, dr. H.C. Alfred Vogel en prof. dr. A.G.J. Smals geven hun visie". Wie zich op Beter abonneert ontvangt "dit kostbare boek gratis". Dat is dan Anders beter worden volgens de inzichten van Dr. h.c. (nu met kleine letters, dit honoris causa!) Vogel. Maar in dat rijtje Loendersloot, Vogel, Smals staat H.C. met hoofdletters — of het voornamen zijn van deze Zwitserse koopman in potjes met wondermiddelen. En hij wordt zonder

blikken of blozen gedoodverfd als "specialist". Waaronder de onkritische lezer van de advertentie uiteraard verstaat, in dit verband medische specialist. Maar dat is immers Alfred Vogel helemaal niet. Hij heeft van een nogal obscure universiteit in de Verenigde Staten een eredoctoraat ontvangen in de plantkunde, de botanie, en coquetteert sedertdien met de titel "Dr." Na klachten is Biohorma gedwongen geworden om achter dat "dr" h.c. te plaatsen. Al is ook dit nog maar weinig doeltreffend — hoeveel Nederlanders zullen die letters h.c. begrijpen? En wat komt er van terecht als men die letters h.c. bovendien nog als hoofdletters gebruikt? De weinig terzake bekende lezer denkt nog altijd het met een medicus, een dokter, van doen te hebben. De heren in Elburg kunnen met die misvatting wel uit de voeten: voortreffelijke zakenlieden, die een paar flinke graantjes willen meepikken in de race om de gezondheidsguldens.

In de advertentie wordt overigens de naam Biohorma niet genoemd — ook als is de bedoeling van dit tijdschrift en boekje om de produkten van A. Vogel om het maar eens in hedendaagse termen te zeggen, te "promoten", Biohorma heeft een aparte besloten vennootschap gesticht om daar zijn uitgeefactiviteiten in onder te brengen: UGN, afkorting van Uitgeverij Gezondheidsnieuws. Zeer eigentijds is het tijdschrift Gezondheidsnieuws nu als Beter op de tijdschriftenmarkt gekomen. Een uitgave van, het klinkt heel onschuldig, Uitgeversmaatschappij UGN b.v., Elburg.

HET NIET ZINTUIGELIJK WAARNEEMBARE

Elsevier Nederland heeft het tijdschrift Bres overgenomen. Van dit blad zijn tot nu toe 111 nummers uitgekomen. Het richt zich op de "niet zintuigelijk waarneembare werkelijkheid". *In de continuïteit van* het tijdschrift vormt thans Simon Vinkenoog die al achttien jaar aan Bres is verbonden de belangrijkste schakel. Rondom Bres is ook een boekenfonds. Bij de leverbare boeken is het "alomvattende" overzicht van de bestaande reïncarnatietheorieën "Een ring van licht". Dit boek is geschreven door Hans ten Dam. Binnenkort wordt het Bresfonds uitgebreid met een boek over Tarot "Zonlicht door 78 vensters" eveneens door Hans ten Dam geschreven, een Handboek voor de hypnose door Kurt Tepperwein en een boek over de anthroposoof Rudolf Steiner (De filosoof der vrijheid door Colin Wilson) De leiding van de uitgeverij meent dat er een groeiende belangstelling is voor het soort literatuur dat het Bresfonds den volke wil bieden. Volgens een recent onderzoek zou circa 43 pct. van de Nederlandse bevolking boven de 18 jaar geloven in paranormale verschijnselen.

PARAGNOSTEN LOPEN POLITIE VOOR DE VOETEN

Paragnosten lopen ons voor de voeten. Ze zetten de betrokkenen onder psychische druk, aldus majoor Wesselingh in het RP-magazine, het maandblad van de Rijkspolitie. De aanleiding tot zijn artikel waarin openlijk wordt gesteld dat men liever niets met de helderzienden heeft te maken is het volledig falen van alle betrokken paragnosten in belangrijke zaken als de ontvoering van mevrouw Valk en van Heineken.

Ook het Rode Kruis — de enige Nederlandse instelling die zich "specialist" mag noemen bij het opsporen van verdwenen personen — doet liever geen zaken met helderzienden, vertelt Geert Jan Bak in het Noordhollands Dagblad. Aanleiding was de in Spanje verdwenen Amsterdamse fysiotherapeute Gill Stuart Smith, die op vakantie in Spanje, niet terugkeerde.

Wat zeiden de paragnosten? "Ze is het slachtoffer van een handelaar in blanke slavinnen", "Ze leeft in Spanje samen met een man", "Ze is prostituée geworden", "Ze ligt in een ziekenhuis in Caïro", "Ze is verslaafd", "Ze wordt vastgehouden in het klooster van Montserrat". Helaas had de man die zei wat iedereen vreesde, namelijk dat ze niet meer leefde, gelijk. Na maanden is haar lijk gevonden.

---o---

VERMAGEREN!

*In roddelbladen hebben twee Haagse mannen ad*vertenties geplaatst waarin vermageringspillen werden aangeboden. Zij deden dit op naam van de niet bestaande firma Farmac BV. Een vermageringspillenkuur zou slechts *f* 24.70 kosten. Circa 1000 mensen zijn op dit aanbod ingegaan; zij zonden geld naar Farmac BV maar ontvingen nimmer iets. Ook de advertentiekosten zijn nooit betaald. De twee mannen zijn door de Haagse politie aangehouden.

Onlangs kon men in enige weekbladen een ander vermageringsaanbod lezen. En wel de methode van de firma Verano products. Kosten *f* 59. Het bleek te gaan om een boekje en een aantal geluidsbandjes. Tijdens de eerste week van de kuur moet de cliënt opschrijven wat hij elke dag eet. Tijdens de tweede week moet hij bij gebruik van "overbodig voedsel" bandjes afdraaien met psychedelische muziek. Daar moet hij de volgende weken mee doorgaan na gebruik van extra en overbodig voedsel...

Knipsels, vouwbladen?

De redactie van ons Actieblad tegen de Kwakzalverij houdt er zich voor aanbevolen